

FINANSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 6/2007 rd

Statsrådets redogörelse om reviderade ramar för statsfinanserna 2008—2011

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 30 maj 2007 statsrådets redogörelse om reviderade ramar för statsfinanserna 2008—2011 (SRR 1/2007 rd) till finansutskottet för beredning.

Utlåtanden

Riksdagens övriga utskott har kunnat lämna utlåtande till finansutskottet angående sitt behörighetsområde om statsrådets redogörelse om reviderade ramar för statsfinanserna 2008—2011. Utlåtande har lämnats av

- grundlagsutskottet GrUU 4/2007 rd
- utrikesutskottet UtUU 1/2007 rd
- förvaltningsutskottet FvUU 8/2007 rd
- lagutskottet LaUU 8/2007 rd
- kommunikationsutskottet KoUU 3/2007 rd
- jord- och skogsbruksutskottet JsUU 5/2007 rd
- försvarsutskottet FsUU 2/2007 rd
- kulturutskottet KuUU 1/2007 rd
- social- och hälsovårdsutskottet ShUU 5/2007 rd
- ekonomiutskottet EkUU 7/2007 rd
- framtidsutskottet FrUU 1/2007 rd
- arbetslivs- och jämställdhetsutskottet AjUU 1/2007 rd
- miljöutskottet MiUU 2/2007 rd.

Sakkunniga

Finansutskottet och utskottets delegationer har hört

- statssekreterare Timo Reina, budgetchef Hannu Mäkinen, biträdande budgetchef Markus Sovala, budgetråd Raija Koskinen, budgetråd Arto Merimaa och budgetråd Jouko Narikka, finansministeriet
- understatssekreterare Hannu Himanen, ekonomiplaneringschef Mikko Patosuo, biträdande avdelningschef Juhani Toivonen, ekonomiplanerare Katja Bordi och inspektör Jenni Hellström, utrikesministeriet
- justitieminister Tuija Brax och ekonomidirektör Harri Mäkinen, justitieministeriet
- kanslichef Ritva Viljanen, ekonomidirektör Jukka Aalto, planeringsdirektör Arto Kujala, räddningsöverdirektör Pentti Partanen, viceamiral Jaakko Smolander, överdirektör Pentti Visanen och regeringsråd Arto Sulonen, inrikesministeriet
- försvarsminister Jyri Häkämies, ekonomidirektör Timo Norbäck och konsultativ tjänsteman Timo Rivinoja, försvarsministeriet
- undervisningsminister Sari Sarkomaa, kultur- och idrottsminister Stefan Wallin, överdirektör Sakari Karjalainen och planeringschef Kirsi Kangaspunta, undervisningsministeriet
- jord- och skogsbruksminister Sirkka-Liisa Anttila, kanslichef Jarmo Vaittinen, lantbruksråd Esko Juvonen och äldre regeringssekreterare Kari Valonen, jord- och skogsbruksministeriet
- trafikminister Anu Vehviläinen, överdirektör Juhani Tervala och rådet för internationella ärenden Jouko Alaluusua, kommunikationsministeriet

- kanslichef Erkki Virtanen, avdelningschef Kalle J. Korhonen, ekonomidirektör Eero Murto och konsultativ tjänsteman Mika Niemelä, handels- och industriministeriet
- social- och hälsovårdsminister Liisa Hyssälä, omsorgsminister Paula Risikko, regeringsråd Lauri Pelkonen, direktör Sinikka Rajaniemi, biträdande avdelningschef Mikko Staff, konsultativ tjänsteman Minna Liuttu, konsultativ tjänsteman Heikki Palm, konsultativ tjänsteman Aune Turpeinen, finanssekreterare Jenni Eskola och finanssekreterare Arto Salmela, social- och hälsovårdsministeriet
- kanslichef Markku Wallin, överdirektör Marja Merimaa och ekonomidirektör Raija Saastamoinen, arbetsministeriet
- miljöminister Paula Lehtomäki, bostadsminister Jan Vapaavuori, ekonomidirektör Oili Hintsala och utvecklingsdirektör Markku Tahvanainen, miljöministeriet
- ekonomisk expert Mikko Spolander, Finlands Bank
- överdirektör Seija Ilmakunnas, Statens ekonomiska forskningscentral
- forskningschef Kari Alho, Näringslivets Forskningsinstitut ETLa
- prognoschef Eero Lehto, Löntagarnas forskningsinstitut
- ekonomisk expert Petri Mäki-Fränti, Pellervo Ekonomiska Forskningsinstitut
- resultatområdeschef Tapani Mäkinen, Skogsbrukets utvecklingscentral Tapio
- vice verkställande direktör Simo Jaakkola, Koneyrittäjien liitto
- avdelningschef Pekka Airaksinen, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK rf
- direktör Martti Kallio och direktör Jussi Merikallio, Finlands Kommunförbund.

Skriftligt utlåtande har lämnats av

- Akava ry
- Finlands Näringsliv
- Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf
- Undervisningssektorns Fackorganisation rf
- Servicebranschernas fackförbund – Servicefacket rf
- Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- Finlands Kommunförbund
- Finlands Idrott
- Finlands universitetsrektorers råd
- Företagarna i Finland rf.

REDOGÖRELSEN

Statsrådet har godkänt följande utgiftsram för statsfinanserna: 33 577 miljoner euro för 2008, 34 028 miljoner euro för 2009, 34 226 miljoner euro för 2010 och 34 409 miljoner euro för 2011.

Beredningens utgångspunkt har i första hand varit att stödja de mål som ställts i regeringsförklaringen och att fortsätta driva en finanspolitik som säkerställer en stabil ekonomisk tillväxt. De statsutgifter som ingår i ramarna 2011 är högst 1,3 miljarder euro större än i de ramar för statsfinanserna som antogs den 8 mars 2007. Utgiftsökningen består av de i bilagan till regeringsprogrammet preciserade tilläggsinsatser som gäller

bl.a. välfärdstjänster, inkomstöverföringar och främjande av kompetens och som ökar ramutgifterna med sammanlagt 1 050 miljoner euro på 2011 års nivå, samt av den årliga reserv på 300 miljoner euro för behov i tilläggsbudgetar. Av den reserv på 200 miljoner euro vars fördelning enligt regeringsprogrammet preciseras senare blir ett belopp på 101 miljoner euro ofördelat år 2011. Den ofördelade reserven har fastställts så att den är 60 miljoner euro år 2008, 75 miljoner euro år 2009 och 90 miljoner euro år 2010.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

*Motivering***Ramen för valperioden**

I början av den valperiod som inleddes 2003 togs ett nytt system med ramar för statsfinanserna i bruk. Ramförfarandet har visat sig vara ett lyckat och fungerande sätt att stabilisera statsekonomi och kontrollera utgiftspolitiken. Ett strikt utgiftstak har bidragit till att statsfinanserna visar ett klart överskott 2007, även om prognoserna 2003 tydde på ett betydande underskott. För att systemet ska fungera har det varit viktigt att riksdagen och regeringen bundit sig politiskt till utgiftsramen.

För att säkerställa en ansvarsfull och långsiktig utgiftspolitik fortsätter regeringen ramförfarandet. Rambeslutet bygger på den tekniska utgiftsram som den föregående regeringen fattade beslut om den 8 mars 2007, där effekterna av den tidigare regeringens beslut på utgiftsnivån under kommande år har beaktats. I enlighet med regeringsförklaringen har ramen lagts upp så att statens av ramen påverkade utgifter är högst 1,3 miljarder euro större 2011 än det belopp som framgår av den ram som godkändes den 8 mars 2007.

Regeringsförklaringen föranleder ökade utgifter om sammanlagt 1,55 miljarder euro. Av ökningen används 500 miljoner euro för välfärdstjänster och inkomstöverföringar samt 350 miljoner euro för kompetensutveckling. För att den utgiftsökning man kommit överens om i regeringsförklaringen ska kunna förverkligas har 251 miljoner euro omfördelats jämfört med den tekniska ram som godkändes i mars. Under de kommande åren görs i rambeslutet endast justeringar som motsvarar ändringar i pris- och kostnadsnivån samt i budgetens struktur.

Översyn av ramförfarandet

Även om ramsystemet i regel fungerat bra har det också kritiserats. Kritiken har främst gällt det att ramförfarandet inte gör det möjligt att re-

agera på överraskande och nya utgifter. Också finansutskottet påpekade detta missförhållande i sitt betänkande FiUB 4/2006 rd. Utskottet framhöll att det behövs större flexibilitet och att det under ramperioden bör vara möjligt att ompröva anslagsbeloppen i situationer där utgångsnivån för ett anslag varit klart för låg.

Rambudgeteringen har nu ändrats på ett sätt som möjliggör ett flexiblere förfarande om tidpunkten för en utgift måste justeras eller utgifter budgeteras på nytt. Regeringen kan exempelvis genom tväradministrativa överföringar och genom att använda inbesparade medel under följande år på vissa villkor utvärdera behovet av att rucka på tyngdpunkten för utgifterna. Större anslag har reserverats för tilläggsbudgetbehov och bestämmelserna om hur försäljningsintäkter vid försäljning av egendom kan användas har luckrats upp något. Gränsdragningen mellan utgifter som omfattas av ramen och utgifter som står utanför ramen har ändrats för att göra ramen flexiblere. Som exempel kan nämnas att mervärdesskatteutgifterna numera lämnas utanför ramen.

På det hela taget är finansutskottet tillfreds med ändringarna i ramförfarandet. De ökar i någon mån flexibiliteten och en ändamålsenlig användning av anslagen. Ändringarna undergräver ändå inte förfarandets finanspolitiska genomslagskraft. Men utskottet påpekar att det vid revideringen av rambudgeteringen hade varit motiverat att förtydliga frågan om hur investeringsutgifter och driftsutgifter behandlas i ramen. Investeringsutgifterna förstärker ekonomins tillväxtpotential och därför borde en egen utgiftsram göras för dem. Utskottet anser att det i fortsättningen borde diskuteras hur behandlingen av investerings- och driftsutgifter ska behandlas i ramen och hur budgeteringen av dem kan förbättras.

Riksdagen har varje år gjort smärre tillägg till budgetförslaget. Tilläggen har ofta sträckt sig över flera år — inte bara över ett enda budgetår. Dessa utgiftsposter har i allmänhet inte tagits in i anslagsramen. Enligt grundlagen tillkommer

budgetmakten riksdagen. Mot bakgrunden av detta understryker finansutskottet att regeringen bättre än förr bör beakta riksdagens budgetbeslut.

Den ekonomiska utvecklingen och finanspolitiken

Den ekonomiska utvecklingen och sysselsättningen har varit exceptionellt gynnsam i Finland under de senaste åren, vilket ger en utmärkt utgångspunkt för innevarande år och hela ramperioden. Tillväxten under början av detta år ligger fortfarande på en nivå som överstiger 5 procent och tillväxten för hela året beräknas bli över 3 procent. Å andra sidan anses tillväxttoppen redan ha passerats och beräknas rentav sjunka 2008 och ligga på drygt 2 procent över hela ramperioden. Det är i synnerhet den brist på arbetskraft som följer av befolkningens åldrande och därmed en långsammare breddning av inkomstbasen som försvagar den ekonomiska tillväxten. Under de kommande två decennierna åldras befolkningen i Finland snabbare än i något annat EU-land.

Enligt regeringsförklaringen sänks skatterna samtidigt som ramutgifterna ökas med ett netto om sammanlagt 3,2 miljarder euro till slutet av ramperioden jämfört med rambeslutet i mars 2007. Om den ekonomiska tillväxten och sysselsättningsläget inte förbättras i relation till mittfåran kommer en så stor finanspolitisk lindring att leda till ett lindrigt underskott i statsfinanserna under regeringsperiodens slut. Det är ändå uppenbart att regeringen eftersträvar en ekonomisk tillväxt som är klart starkare än prognoserna. Målet är ett strukturellt överskott om en procent i relation till totalproduktionen i slutet av valperioden. För att de mål som ställts i fråga om sysselsättningen och överskottet i statsfinanserna ska nås krävs det i praktiken en ekonomisk tillväxt på mer än 3 procent.

Med beaktande av den rådande och potentiella ekonomiska tillväxten och konjunkturutvecklingen anser utskottet att de riktlinjer som nämns i redogörelsen är lyckade och lämpliga samtidigt som de kräver stora satsningar. För att re-

geringens mål ska nås måste den ekonomiska tillväxten vara i genomsnitt en procentenhet större än i baskalkylen. Men det är svårt att åstadkomma ekonomisk tillväxt i en situation där andelen av befolkningen i arbetsför ålder håller på att decimeras och arbetslösheten i huvudsak är strukturell.

Utskottet framhåller att regeringen måste följa hur den ekonomiska politiken relaterar till sysselsättningsmålet och vid behov vara beredd att reagera snabbt.

Utskottet ställer sig bakom den inriktning av utgiftsramen som framgår av redogörelsen och ser det som lyckat och lämpligt att förmånerna för de mest utsatta medborgarna höjs redan i början av ramperioden. Rambeslutet innebär att folkpensionerna, ensamförsörjarförhöjningen av barnbidraget samt studiepenningen höjs redan nästa år.

Utskottet anser att regeringen för att nå sina mål måste vidta mycket bestämda åtgärder som förbättrar produktiviteten och ökar utbudet på arbetskraft. Det är likaså viktigt att de offentliga utgifterna i nuvarande konjunkturläge hålls på en skälig nivå. Enligt rambeslutet ökar utgifterna under ramperioden med i genomsnitt en procent per år, vilket kan anses synnerligen moderat. Ett sätt att hålla utgifterna i schack är kommun- och servicestrukturprojektet samt statens produktivhetsprogram. I den rådande situationen, menar utskottet, är det viktigt att anslagsökningarna och skattelättnaderna aktualiseras först i slutet av ramperioden. På detta sätt kan en stabil konjunkturutveckling tryggas.

Utskottet påminner också om att den gynnsamma utvecklingen dessutom förutsätter en motsvarande konjunkturutveckling i världsekonomin och att de anpassningskrav som globalisationen ställer kan hanteras väl. De inkomstopolitiska avtalen borde vara moderata.

På lång sikt är den ekonomiska tillväxten en allt större utmaning till följd av de kostnader som den åldrande befolkningen orsakar. Utskottet hänvisar här till en promemoria av den 31 maj 2007 från en expertgrupp inom Internationella valutafonden som besökte Finland nyligen. Experterna rekommenderar ett fastare grepp om

den offentliga ekonomin och befarar att kostnaderna till följd av den åldrande befolkningen på längre sikt förutsätter att finansieringsläget förbättras med ca 2 procent av BNP i förhållande till den officiella prognosen. Men expertgruppen ansåg ändå att den ekonomiska situationen i Finland är synnerligen god i många avseenden.

Sysselsättningen

Det största hotet mot en stark ekonomisk tillväxt är den otillräckliga tillgången på arbetskraft. Detta är ett faktum trots att arbetslösheten på vissa områden fortsättningsvis är betydande och sysselsättningsgraden relativt låg. Enligt regeringsförklaringen är målet att arbetslösheten ska minska med 80 000—100 000 personer till slutet av valperioden. Då skulle sysselsättningsgraden stiga till ungefär 72 procent vid valperiodens slut.

Anslaget för arbetskraftspolitiska åtgärder behandlas i rambeslutet på ett helt nytt sätt. Anslaget minskas och sysselsättningsanslagen omfördelas på ett sätt som ger större kostnadsnytta. Tanken är bland annat att lägga mer vikt vid yrkesinriktad arbetskraftspolitisk utbildning som verkställs tillsammans med företag samt till stödssysselsättning inom den privata sektorn. I motsvarande mån minskas den förberedande utbildningen och stödssysselsättningen inom den statliga och kommunala sektorn.

Utskottet slår fast att ökad arbetslöshet i en situation där tillgången på arbetskraft minskar kraftigt är ett problem. För att lösa det krävs mångsidiga åtgärder som sporrar till arbete och genom vilka arbetslösas, åldrande arbetstagares men också yngre åldersgruppers arbetsinsats effektivare än förr ställs till arbetsmarknadens förfogande.

Enligt utskottets uppfattning är det rätt att resurser också satsas på åtgärder som gör det lättare för arbetslösa att sysselsätta sig på den öppna arbetsmarknaden och som sporrar yrkesmässig och regional rörlighet hos arbetskraften. Tillgången på arbetskraft kan också ökas genom åtgärder som främjar arbetsbaserad invandring och genom integrering och sysselsättning av in-

vandrare som redan bor i Finland. Samtidigt måste bostadspolitiken i tillväxtcentra bli bättre.

Enligt utskottets mening stöder inrättandet av ett nytt arbets- och näringsministerium samt ökade satsningar på kompetens, forskning och produktutveckling dessa strävanden.

Utskottet menar att den demografiska situationen kräver att regeringen vidtar effektiva åtgärder för att arbetskraften ska stanna så länge i arbetslivet som möjligt. Detta förutsätter samarbete mellan sysselsättnings-, social- och hälsovårdssektorerna.

Utskottet bekymrar sig för att de reducerade sysselsättningsanslagen och omfördelningen kan ha negativa verkningar för de mest utsatta arbetslösa och arbetslösa i glesbygden. Sysselsättningsstöd handlar ibland om den enskildes förmåga att bemästra sin livssituation och undvika utslagning. Dessa verkningar är svårare att mäta och bedöma.

Enligt utskottet måste man därför se till att de arbetskraftspolitiska åtgärderna sätts in i ett tillräckligt tidigt skede och snabbt för att undvika att arbetslösheten blir långvarig och att de arbetslösa helt slås ut från arbetsmarknaden. En effektiv arbetsförmedling är viktig liksom även arbetslivsrelaterad utbildning, vilket gör det lättare för de arbetssökande att varsebli lediga platser. Också den indirekta arbetsmarknaden måste effektiviseras och förutsättningar skapas för att sänka sysselsättningströskeln. Det behövs fördomsfritt och fräscht tänkande.

Enligt rambeslutet sänks de *arbetskraftspolitiska investeringsstöden* under en fyraårsperiod gradvis till nästan bara en fjärdedel av de nuvarande stöden. Investeringsstöden har varit synnerligen viktiga i landets östra och nordliga regioner. Trots att de sysselsättningspolitiska investeringsstöden minskar är det viktigt att också i framtiden på olika sätt kunna omfördela statligt stöd för investeringar som är relevanta med tanke på utveckling och sysselsättningen i dessa regioner.

Enligt rambeslutet utvidgas *den yrkesinriktade grundutbildningen* på viss tid med i genomsnitt 2 000 studerande från och med 2008. Utskottet understöder varmt beslutet att öka utbild-

ningsplatserna eftersom bristen på yrkeskunnig arbetskraft har konstaterats vara ett betydande hinder för tillväxt såväl i byggbranschen som i industrin och i vissa serviceyrken. Enligt utredning till utskottet har den yrkesinriktade utbildningen blivit allt populärare under senare tid samtidigt som gymnasierna inte längre drar fullt så många elever. I praktiken skulle det finnas behov av ytterligare ca 2 000—4 000 platser för yrkesinriktad grundutbildning. Utskottet menar att det är viktigt att detta behov av utbildningstillfällen bevakas och vid behov omprövas. Det är också vitalt att följa upp tillgången på läroavtalsutbildning.

Basserviceprogrammet och kommunernas ekonomi

Avsikten med ett basserviceprogram som täcker hela regeringsperioden och den årliga justeringen av basservicebudgeten är att förbättra balansen mellan kommunernas uppgifter och finansieringen av dessa ålägganden. Basserviceprogrammet kretsar huvudsakligen kring service som hänger samman med social- och hälsovården samt undervisnings- och kulturväsendet och det lagfästa statsandelssystemet för denna service. Kostnaderna för de nämnda sektorerna utgör drygt tre fjärdedelar av kommunernas utgifter.

Det är utmärkt, menar utskottet, att basserviceprogrammet har befast sin ställning och att det tas in i lagstiftningen i samband med en ändring av kommunlagen som träder i kraft i början av 2008. Enligt utskottet borde basserviceprogrammet få en ännu solidare status för att kommunernas finansiella position kunde beaktas bättre när man dryftar deras möjligheter att sköta nya ålägganden.

Statsandelarna kommer att indexjusteras fullt ut 2008, vilket är ett stort steg framåt för den kommunala ekonomin jämfört med tidigare år. Justeringen ökar statsandelarna med inalles 238 miljoner euro. Under ramperioden ökar de statsbidrag som omfattas av justeringen av kommunernas basservicebudget med ca 813 miljoner euro jämfört med 2007. Ökningen av statsandelarna beror på den nya form av justering av kost-

nadsfördelningen mellan staten och kommunerna som ökar statsandelarna med sammanlagt 252 miljoner euro. Statsandelarna för social- och hälsovården som betalas till kommunerna ökar under ramperioden med 612 miljoner euro medan statsandelarna för undervisnings- och kulturverksamheten går upp med 200 miljoner euro.

Utskottet ställer sig bakom strävan att stärka den kommunala ekonomin. Enligt utredning till utskottet kommer kommunernas ekonomi att vara nära nog balanserad under hela ramperioden. Det finns emellertid en överhängande risk för att kommunernas finansiella situation igen börjar försvagas. Kommunernas driftsutgifter beräknas öka med i genomsnitt 4,6 procent per år men i många kommuner är ökningen ännu större. Tillväxtprognosen för kommunernas och samkommunernas omkostnader för åren 2008—2011 är nästan 0,5 procentenheter högre än uppskattningen i rambeslutet från mars i år. Utgiftsutvecklingen kan bli ännu snabbare om lönetrycket inom omsorgs- och vårdtjänsterna sprider sig till hela den kommunala sektorn. Utöver utgiftstrycket äventyras den hållbara finansieringen av kommunalekonomin även av en varaktig försämring av skattebasen när den minskande arbetskraften inom hela samhällsekonomin börjar begränsa den ekonomiska tillväxten.

Utskottet anser det vara av högsta prioritet att genomförandet av kommun- och servicestrukturreformen fortgår målmedvetet utifrån den redan godkända ramlagen, fastställda kriterier och den överenskomna tidtabellen. Det är skäl att regelbundet följa upp och utvärdera hur projektet fortskrider. För att produktiviteten och serviceutbudet ska förbättras är det av stor vikt att kommunstrukturen och kommunernas samverkan stärks.

Social- och hälsovården står inför betydande utmaningar och det är fullt möjligt att höjningen av statsandelarna inte kan garantera kommunernas resurser. Utskottet framhåller därför att statsandelarna måste inriktas på det sätt som avses i regeringsförklaringen och rambeslutet för utveckling av servicesystemet.

I överensstämmelse med regeringsförklaringen genomförs under regeringsperioden en re-

form av avgifterna inom social- och hälsovården som beaktar eftersläpningen i fråga om *klientavgifterna*. Reformen förväntas öka kommunernas inkomster med ungefär 60 miljoner euro, och en motsvarande minskning görs enligt rambeslutet i social- och hälsovårdens statsandelar från den 1 augusti 2008.

Utskottet understryker att besluten om klientavgifterna måste vara socialt rättvisa. En minimiavgift för exempelvis barn i dagvård på heltid måste införas på ett sådant sätt att barn av t.ex. barnskyddsrelaterade skäl även i fortsättningen har rätt till dagvård på heltid avgiftsfritt.

Utskottet har även diskuterat frågan om *tillgången på personal*. Behovet av personal i kommunerna antas öka med ca 4 000 personer årligen vilket främst beror på behovet av tilläggsresurser inom social- och hälsovårdsväsendet. Pensionsavgångarna inom kommunsektorn kommer att öka kraftigt under de närmaste åren. Fram till 2025 beräknas 271 000 kommunanställda bli pensionerade. Detta är mer än hälften av kommunernas nuvarande anställda. Redan nu avgår 12 000 personer årligen med pension.

För att garantera tillgången på personal måste den offentliga sektorn bli attraktivare och anställningsvillkoren förbättras. Det är också viktigt att se till att det utbildas tillräckligt med yrkeskunnig personal och att utbildningen inriktas rationellt.

Utskottet stöder planen på att *den kalkylerade inbesparingen inom undervisningsväsendet som beror på de minskande åldersklasserna*, ca 80 miljoner euro, inriktas på att utveckla kvaliteten på utbildningen. Enligt utskottet är det ändå helt nödvändigt att inriktningen görs så att det huvudsakliga målet är att minska undervisningsgrupperna samt att stärka stöd- och specialundervisningen. Utskottet framhåller att regeringen måste finna en modell där detta mål kan förverkligas utan att den kommunala ekonomin försvagas.

Enligt regeringsförklaringen fortsätter man utveckla *systemet med prövningsberoende finansieringsstöd till kommunerna*, men stödnivån kommer att sjunka betydligt mot slutet av ramperioden.

Utskottet konstaterar att många kommuners finansiella situation fortsättningsvis är dålig trots att den kommunala ekonomin över lag har förbättrats. Ännu 2006 hade 78 kommuner ett negativt årsbidrag. Differentieringen inom den kommunala ekonomin är ett stort problem som bör uppmärksammas i samband med revideringen av systemet med statsandelar. Det bör också i framtiden vara möjligt att ta till prövningsberoende stöd eftersom en enskild kommun kan drabbas av plötsliga och betydande ekonomiska svårigheter exempelvis på grund av omfattande uppsägningar eller utgiftsökningar inom den specialiserade sjukvården.

Den omfattande kommunala självstyrelsen har lett till att en betydande del av de offentliga utgifterna står utanför det centrerade beslutsfattandet. Det är därför inte möjligt att genom anslagsramar särskilt effektivt reglera hela den offentliga ekonomin och den totala skattebördan. Enligt utskottet kunde förfaranden av typen rambudgetering gott och väl tas i bruk också inom den kommunala ekonomin, exempelvis genom att stärka basserviceprogrammets status.

Statens produktivetsprogram

I syfte att förbättra statsförvaltningens produktivitet avser regeringen att fortsätta genomförandet av den förra regeringens produktivetsprogram. Under ramperioden 2008—2011 uppskattas de produktivetsökande åtgärderna att minska behovet av personal med sammanlagt ca 8 500 årsverken. Regeringen kommer att se över situationen avseende programmet i höst och att fatta nya beslut i samband med rambeslutet våren 2008. Målet är att man genom de nya åtgärderna ska kunna minska antalet statsanställda med ytterligare 4 800 årsverken.

Utskottet anser att den offentliga ekonomin och statsförvaltningens produktivitet behöver förbättras, men vill också peka på att möjligheterna att öka produktiviteten skiljer sig åt väldigt mycket mellan olika branscher och områden. Det är också viktigt att programmet genomförs enligt principen att myndigheterna och inrättningarna ska klara av sina uppgifter. Produk-

tivitetsprogrammet får inte bara gå ut på att minska antalet anställda och lägga ut vissa funktioner. När man förbättrar produktiviteten i arbetet bör man också fästa särskild uppmärksamhet vid god personalpolitik och vid faktorer som arbetshälsan och arbetstrivseln. Då kan man göra det lättare för de äldre anställda att orka i arbetslivet samt minska bristen på arbetskraft.

Utskottet kommer att bedöma tilläggsnedskärningarna och deras tidsmässiga förläggning i samband med nästa rambehandling.

Övriga synpunkter

Både beredningen av lagar och utarbetandet av administrativa anvisningar avseende många reformer som nämns i regeringsprogrammet och rambeslutet pågår fortfarande. Det är med beaktande av arbetsmarknads- och konjunkturläget också motiverat att tidpunkterna för skattereformerna ännu inte är fastslagna. Utskottet anser ändå att man i samband med nästa budgetmangling ska fatta principbeslut om de skattereformer som är minst avhängiga av arbetsmarknads- och konjunkturpolitiken.

Utskottet behandlar i det följande vissa centrala frågor inom olika förvaltningsområden.

Finansieringen av utvecklingssamarbetet

Både i programförklaringen för regeringen Vanhanen 2 och i rambeslutet utgår man målmedvetet från att utgifterna för utvecklingssamarbetet ska öka. Större ekonomiska satsningar och en effektiv biståndspolitik är båda viktiga faktorer när det gäller att genomföra Finlands utvecklingssamarbete. Men procentuella mål saknar inte heller betydelse när det gäller att upprätthålla anslagsutvecklingen på lång sikt och för Finlands internationella anseende och inflytande.

Finland har tidigare eftersträvat en höjning av biståndsanslaget till 0,7 procent av bruttonationalinkomsten senast 2010. Enligt regeringsprogrammet ska regeringen säkerställa en anslagsutveckling som tar Finland mot målet på 0,7 procent, men ingen tidpunkt för uppnåendet nämns. Finland har förbundit sig vid EU:s gemensamma riktlinjer för lägsta nivåer på biståndsutgifterna.

Enligt dem åtar sig de medlemsstater där utvecklingssamarbetet ännu inte nått 0,51 procent att nå denna nivå senast 2010.

Enligt rambeslutet ökas utgifterna för utvecklingssamarbete under ramperioden med 6,5 miljoner euro årligen så att deras totalbelopp uppgår till 928 miljoner euro 2011. Med dessa planerade höjningar av biståndsanslagen kommer Finland att nå miniminivån på 0,51 procent 2010, knappt men dock. Om regeringen lyckas i sin strävan att upprätthålla en stark utveckling när det gäller ekonomin och sysselsättningen, kommer den ekonomiska tillväxtprognosen på 2 procent att överskridas. I så fall kommer målet för utvecklingssamarbetet inte att nås 2010.

Det är viktigt att regeringen utöver att öka själva beloppen också förbinder sig att nå målet i fråga om ett biståndsanslag på 0,51 procent 2010.

Användningen av tippningsvinstmedlen

Utskottet hänvisar till det uttalande som riksdagen enhälligt godkände i samband med budgeten för 2007 (FiUB 41/2006 rd). Riksdagen förutsätter där att ökade lagfästa statsandelar i kommande budgetar anvisas i den allmänna budgeten. Utskottet påpekar dessutom i detta sammanhang att den lag som reglerar fördelningen av tippningsvinstmedel inte kommer att ändras.

Utskottet fäster även avseende vid att enligt rambeslutet medför det i regeringsprogrammet fattade beslutet om omfördelning av ett belopp på 250 miljoner euro att statsandelarna för kostnaderna för privaträttsliga konstinrättningars lokaler samt Nationalteaterns kostnader för låneskötsel börjar betalas av tippningsvinstmedel.

Trafikleder — utveckling och finansiering

Finansutskottet uppmärksammade under förra valperioden exceptionellt ofta utvecklingen och finansieringen av trafiklederna. Detta berodde på att de utgiftsramar som godkändes i början av förra valperioden inte alls beaktade behovet av bättre trafikleder. Ändå startade exceptionellt många förbättringsprojekt under förra valperioden, men beslutet om finansieringen fattades alltid särskilt. Detta innebär att beslutsfattandet var

kortsiktigt och svårförutsägbart. Den trafikpolitiska ministerarbetsgruppen utarbetade en investeringsplan (KM:s publikationer 7/2004) i början av valperioden, och den var i sig en bra början på ett mer långsiktigt beslutsfattande. Men eftersom investeringsplanen inte kopplades ihop med en bindande finansieringsplan förbättrades inte beslutsfattandet på önskat sätt.

När riksdagen godkände budgeten för 2007 förutsatte den att anslagsramen under den regeringsperiod som börjar våren 2007 redan från starten innefattar adekvata anslag för att trafiklederna ska kunna utvecklas och underhållas på lång sikt och kollektivtrafiken stärkas.

Det föreliggande rambeslutet innehåller ingen tydlig nivåhöjning för bastrafikledshållningen och inte heller några beslut om nya utvecklingsprojekt, eftersom regeringen enligt regeringsprogrammet först ska ta fram en redogörelse om de långsiktiga riktlinjerna för trafikpolitiken. Redogörelsen ska inkludera bl.a. ett investeringsprogram för trafikleder under denna valperiod samt ett långsiktigt utvecklings- och investeringsprogram för transport och infrastruktur som bygger på integrerad hantering av transportsystemet. Samtidigt utreds också införandet av finansieringsmodeller som kompletterar budgetfinansieringen i samband med trafikledsinvesteringar. Budgetramarna innehåller finansiering för nya trafikprojekt först 2011, då finansieringsbehovet för de pågående projekten minskar.

Det är välkommet och motiverat att de långsiktiga riktlinjerna för trafikpolitiken dras upp i en redogörelse till riksdagen. Riksdagen får då en mer central roll när de långsiktiga strategierna slås fast. Tack vare redogörelsen blir dessa strategier mer bindande och gäller längre än över en regeringsperiod.

Om man vill ha ett mer långsiktigt trafikpolitiskt beslutsfattande måste redogörelsen innehålla en finansieringsplan som regeringen verkligen åtar sig att genomföra. Finansieringen måste vara tillräcklig både för bastrafikledshållningen och förbättring av transportnätet. Utskottet påpekar att man också måste trygga skärgårdstrafikens, sjöfartens och kollektivtrafikens villkor.

Utskottet vill redan nu peka på att en stabil finansiering av transportnätet inte kan bygga på slumpartade inkomster, såsom inkomster av försäljning av egendom eller intäktsföring av vinst, utan finansieringen måste vara hållbar och tillräcklig på lång sikt.

Stärkt lagberedning

Grundlagsutskottet sade i sitt utlåtande (GrUU 4/2007 rd) att sakkunskapen i lagberedningen måste stärkas när det gäller grundlagen och Finlands internationella människorättsåtaganden.

Även finansutskottet anser att justitieministeriet måste ha tillräcklig kompetens och sakkunskap när det gäller att lösa sådana tolkningsfrågor i samband med lagberedningsprojekt som gäller grundlagen och internationella människorättskonventioner. Det är viktigt att justitieministeriets resurser stärks, menar utskottet.

Miljö och klimat

Anslagsramen för miljövårdsarbeten har minskat under en längre tid, men nu har finansieringen ökat. Utskottet välkomnar ökningen, eftersom kommunerna inte klarar av kostnaderna för att sanera förorenade markområden och anlägga matarledningar för avlopp. I praktiken är anslagsbehovet fortfarande flerdubbelt i förhållande till de tillgängliga resurserna. Utskottet betonar också vikten av aktiva åtgärder för att minska näringsbelastningen i Östersjön både nationellt och internationellt.

Det är meningen att ett nytt åtgärds- och finansieringsprogram för att trygga skogarnas mångfald i södra Finland ska utarbetas. Det ska ta sikte på väsentliga förbättringar när det gäller skogarnas mångfald. Det är viktigt, menar utskottet, att man sörjer för finansieringen av det nya åtgärdsprogrammet innan programmet står klart i slutet av 2007. Regeringsprogrammet innehåller flera linjeval i fråga om energi-, klimat- och miljöpolitiken. Deras innehåll kommer att konkretiseras senare i den långsiktiga energi- och klimatstrategin.

Utskottet noterar att insatserna för att bromsa klimatförändringen i fortsättningen kommer att ha märkbar effekt på hela samhällsekonomin och

på verksamheten inom flera förvaltningsområden. Därför är det viktigt att de ekonomiska konsekvenserna av klimatförändringen och insatserna för att bromsa den också granskas sektorsövergripande i rambeslutet.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår finansutskottet

att redogörelsen godkänns.

Helsingfors den 15 juni 2007

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Hannes Manninen /cent
vordf. Kari Rajamäki /sd
medl. Christina Gestrin /sv
Tuula Haatainen /sd
Pertti Hemmilä /saml
Bjarne Kallis /kd
Kyösti Karjula /cent
Esko Kiviranta /cent
Jari Koskinen /saml
Mikko Kuoppa /vänt (delvis)
Reijo Laitinen /sd (delvis)
Mika Lintilä /cent
Olli Nepponen /saml
Kirsi Ojansuu /gröna

Heikki A. Ollila /saml
Markku Rossi /cent
Matti Saarinen /sd (delvis)
Petri Salo /saml (delvis)
Minna Sirnö /vänt (delvis)
Pia Viitanen /sd (delvis)
ers. Hanna-Leena Hemming /saml
Reijo Kallio /sd (delvis)
Matti Kauppila /vänt (delvis)
Miapetra Kumpula-Natri /sd (delvis)
Lauri Kähkönen /sd (delvis)
Reijo Paajanen /saml (delvis)
Jutta Urpilainen /sd (delvis)
Tuula Väättäinen /sd (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Hellevi Ikävalko.

RESERVATION 1

Motivering

Den ekonomiska och finanspolitiska linjen

Socialdemokraterna anser att regeringens ekonomiska politik inte i tillräckligt hög grad stöder en ekonomisk utveckling som skulle vara nödvändig för att säkerställa medborgarnas välbefinnande. Regeringens linje kan inte anses dynamisk eftersom den alltför långt litar på marknadens aktivitet och utgår från att sysselsättningen därmed kan tryggas. Regeringens förslag till utgiftsram är underdimensionerad om man jämför med regeringsförklaringen. Redan nu vet man att utgifterna sannolikt kommer att öka så mycket att ramen överskrids redan under valperioden.

Ramen ger också rum för orättvisa skattelättnader för dem som har en stor förmögenhet. Detta faktum påverkar skatteplaneringen och leder därmed till att skatteintäkterna minskar mer än man förutsett. Utvecklingen äventyrar också möjligheterna till överskott i statsfinanserna.

Enligt det socialdemokratiska alternativet borde den ekonomiska, sysselsättnings- och skattepolitiken ta sikte på att sysselsätta ytterligare 100 000 personer fram till valperiodens slut. Detta är görligt endast med en trovärdig finanspolitik som stärker tilltron till den offentliga ekonomin på lång sikt. Med tanke på den åldrande befolkningen är det också skäl att se till att den offentliga sektorn visar ett överskott och att serviceutbudet är tillräckligt.

För det andra framhåller vi att efterfrågan på arbete ökas genom att främja tillväxtpotentialerna, öka konkurrensen på produktmarknaden och genom att skapa förutsättningar för en inkomstpolitik som stöder tillväxt och sysselsättning.

Utbudet på sysselsättningstillfällen förbättras genom aktivering av arbetslösa och dem som står utanför arbetskraften, genom att samordna beskattning och social trygghet och genom att

underlätta sammanjämknings av arbete och familjeliv. Den enskilda individens tid i arbetslivet borde förlängas både i början och slutet av karriären.

Matchningen på arbetsmarknaden kan förbättras genom att underlätta den regionala och yrkesmässiga rörligheten på arbetsmarknaden. Kompetensnivån kan höjas över hela linjen med en utbildningspolitik som tar avstamp i arbetslivet. Därför borde i synnerhet den yrkesinriktade yrkesutbildningen och den yrkesinriktade utbildningen på andra stadiet förbättras.

Socialdemokraterna anser att regeringen och arbetsmarknadsorganisationerna genast i början av regeringsperioden borde ha enats om ett sysselsättningsprogram. På detta sätt hade man kunnat minska arbetslösheten med 100 000.

Både i byggbranschen och industrin råder det brist på fackfolk. Inom mark- och vattenbyggnadssektorn finns det däremot resurser, särskilt efter att Nordsjö hamn och motorvägen till Åbo färdigställts. Det finns därför inga av överhettning beroende skäl till att bromsa utbyggnaden av en infrastruktur som motsvarar de behov som den regionala utvecklingen och näringslivet ställer.

Byggnadskostnaderna och bostadspriserna har stigit. Bostadsbristen bidrar ytterligare till denna utveckling. Huvudstadsregionen och andra tillväxtcentra är värst drabbade av de höjda bostadspriserna. De höjda byggnadskostnaderna beror inte bara på ökad efterfrågan utan också på byggnadsmaterialindustrins kapacitetsproblem och bristen på konkurrens.

Socialdemokraterna betonar vikten av att förbättra tillväxtpotentialen och produktiviteten på lång sikt och därmed skapa förutsättningar för ett bättre sysselsättningsläge.

Beskattning

För socialdemokraterna är beskattningen ett sätt att finansiera offentliga utgifter och jämna ut in-

komstskillnaderna. Skattesystemen bör vara tydliga, effektiva och rättvisa. Skattebasen måste vara möjligast bred och heltäckande.

Det är nödvändigt att gradvis höja arbetspensionsavgifterna för att finansiera arbetspensionerna. På motsvarande sätt måste då skattegrunderna lindras för att beskattningen inte ska bli för sträng.

Den eventuella skattelindringsmarginalen måste i enlighet med socialdemokraternas linje i första hand användas för att främja sysselsättningen och genomföra rättvisefrämjande reformer. Dessutom stöder vi tanken på att ändra beskattningens struktur så att tyngdpunkten förskjuts bort från beskattningen av arbete.

Socialdemokraterna anser att lindringarna i arvsbeskattningen ska riktas till små och medelstora arv, men inte till dem som har stora förmögenheter. Vi accepterar inte att arvsskatten slopas från stora förmögenheter ens i generationsväxlingssituationer. Regeringens förslag att helt befria arv som överförs vid generationsväxling av företag och jord- och skogsbruksfastigheter från skatt är inte rättvis. Reformen främjar inte sysselsättningen men skapar en ny klass som är befriad från förmögenhetsskatt. Medborgarna måste bemötas jämlikt i beskattningen.

När det gäller efterlevande makar och minderåriga barn borde missförhållandena i arvsbeskattningen däremot omedelbart rättas till. Beskattningen av sedvanliga små arv bör lindras. De beslut som gäller arvsskatten och beskattningen av pensionstagare måste fattas i samband med nästa budgetmangling. Regeringen borde också förtydliga sig när det gäller dess planer på nya miljöskatter och fordonsbeskattningen.

Sammanjämkningen av skatte- och inkomstpolitiken har stabiliserat landets ekonomi. Den har skapat en säker ökning av köpkraften och en sådan långsiktighet som företagen har efterlyst med tanke på sin kostnadsutveckling. Det hade varit motiverat att också denna valperiod koppla ihop beskattningsavgörandena med de inkomstpolitiska lösningarna.

Regeringen lovar sänka mervärdesskatten på livsmedel vilket skulle minska statens skatteintäkter med 500 miljoner euro. Skattesänkningen

i fråga om livsmedel är en tveksam åtgärd om syftet är att jämna ut inkomstfördelningen. Största delen av skatterabatten kommer i så fall medel- och storinkomsttagarna till godo även om också de allra fattigaste barnfamiljerna och pensionärerna drar nytta av en sänkt matmoms. Men det finns klart effektivare sätt att stödja dem med låga inkomster än att sänka matmomsen.

Näringspolitik

De reviderade ramarna för statsfinanserna ger ingen klarhet när det gäller ett åtgärdsprogram för de närmaste åren samt finansieringen av energin och särskilt bioenergin. I ramförslaget förs ingen diskussion om olika stöds styrande effekt och vad som i olika delar av landet ska styras på marknadens villkor. Också frågan om Finland med dessa satsningar och åtgärder når upp till EU:s mål lämnas öppen.

Regeringen utnyttjar i sin företagspolitik den förra regeringens goda statsfinansiella kassaläge och strör ut stödpengar runt om i landet utan någon målmedveten industrialiseringspolitik eller nya riktlinjer för hur servicen ska utvecklas. Allt för många frågor lämnas öppna för kommande budgetbeslut. Centralen för turistfrämjande körs ner vilket gör det svårare att utveckla turismen i Finland och marknadsföra den utomlands.

Konsumenternas rättsskydd har försämrats under de gångna åren. Men regeringen bryr sig inte alls om konsumenternas ställning. Det blir alltför dyrt för konsumenten att föra tvister till rättslig behandling och därför vore det synnerligen viktigt att på olika håll i landet utveckla konsumentrådgivningen.

Skuldsättningen blir ett allt svårare problem. De anslag som reserverats för ekonomisk och skuldrådgivning samt för konsumentorganisationerna ligger kvar på samma nivå hela ramperioden. Skuldrådgivningens resurser borde tvärtom ökas i hela landet.

I sin ägarpolitik koncentrerar regeringen sig främst på att sälja egendom. Under fyra år kan av de vinster som försäljningen av statsbolag in-

bringar 600 miljoner euro användas för ändamål som främjar kompetens, innovation och ekonomisk tillväxt. Någon klar linje eller några tydliga mål för statens ägarpolitik och strävan att främja ny företagsverksamhet läggs inte fram.

Kommunerna

Den förra regeringens satsningar på kommunerna för 2007 var större än på 15 år, över 400 miljoner euro. Regeringen betalade alla utestående skulder till kommunerna. Den sista posten av justeringen av kostnadsfördelningen, 185 miljoner euro, betalas detta år i förtid. Också när det gäller den kommunala ekonomin fick den sittande regeringen ett fint arv.

Regeringen sätter nu sin tillit till att den gynnade ekonomiska utvecklingen ska fortgå och kommunernas skatteintäkter därmed öka så kraftigt att staten kan skära ner sitt stöd till kommunerna så att den slipper ge full kompensation till dem för de kostnadsökningar kommunerna kommer att drabbas av.

Enligt basserviceprogrammet kommer kommunernas utgifter att öka med drygt 5 miljarder euro under regeringsperioden. Den ökning av statsandelarna som har reserverats för att täcka utgifterna ligger något under en miljard euro, alltså mindre än en femtedel av det kalkylerade finansieringsbehovet. Kommunerna blir alltså tvungna att själva skrapa ihop drygt 80 procent av kostnadsökningen. De höjda statsandelarna betalas ut först nästa år. Därefter får kommunerna i praktiken lov att klara sig själva.

Regeringen föreslår i rambeslutet att utbildningens kvalitet ska förbättras med hela 80 miljoner euro. Pengarna kommer från de besparingar som uppstår när åldersgrupperna blir allt mindre. Om denna summa skulle användas till att öka statsandelarna genom en höjning av utbildningens enhetspris, skulle kommunernas utgifter öka med hela 200 miljoner euro. Hela processen leder till att den kommunala ekonomin försätts i ett ännu svårare läge. Kommunernas serviceavgifter inom social- och hälsovården höjs så att de från början av 2009 kommer att generera 60 miljoner euro mer per år i kommuner-

na. Men kommunernas statsandelar minskas i motsvarande mån. Följden av detta är att kommunernas ekonomiska situation inte blir bättre. Däremot ökas ojämlikheten mellan medborgarna i form av höjda klientavgifter.

Med sin nuvarande politik har den sittande regeringen inte en chans att förbättra situationen inom vård och omsorg eller utveckla den på ett förnuftigt sätt. Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården Stakes har gjort den bedömningen att den åldrande befolkningen skapar ett så stort behov av tilläggspersonal att branschen redan under pågående regeringsperiod skulle behöva 20 000 nyanställningar.

Staten och kommunerna måste se till att den egna arbetsgivar- och personalpolitiken följer en bra och tillförlitlig linje och att arbetet organiseras på ett vettigt sätt. Den offentliga sektorn måste göras attraktiv genom att erbjuda tillräckliga personella resurser och kompetensen måste fortsatt hållas på en hög nivå.

Det är viktigt att statsförvaltningen i sina reformprojekt iakttar en god personalpolitik och har som mål att trygga kontinuerliga anställningsförhållanden. I vårdbranschen måste arbetsgivaren sköta arbetstagarna som i sin tur tar hand om den som behöver service.

Regeringen föreslår inga tilläggsresurser för viktiga arbetslivsprogram såsom arbetslivsprogrammet för utveckling av arbetslivet, TYKES, eller det så kallade Veto-programmet som kretsar kring frågor som gäller att orka i arbetet. Detta trots att programmen har gett goda och långsiktiga resultat samt ökat produktiviteten och välbefinnandet i arbetet. Med tanke på den finländska arbetsmarknadens konkurrenskraft är det ytterst viktigt att öka trivselen i arbetslivet.

Den viktigaste skrivningen i regeringsprogrammet är målet att skapa ett program för jämlikhet i de inkomstpolitiska avtalen. Socialdemokraterna är beredda att stöda detta på alla sätt och vis. Men i ramen finns inget som helst omnämnande om ytterligare satsningar på höjning av utbildade, lågavlönade kvinnors lönenivå. Bristen på anslag skapar osäkerhet eftersom det är omöjligt att veta hur mycket pengar det finns

för att rätta till snedvridningarna i lönesättning-en.

En åtstramad kommunekonomi kringsskär möjligheterna att utveckla hälsovården och exempelvis åldringsvården. Socialdemokraterna framhåller att kommunstrukturen borde ändras så att vi får en allt livskraftigare kommunstruktur. Utifrån detta måste kommunernas egna skatteintäkter, framför allt basen för kommunalskatten, stärkas.

Varken i regeringsförklaringen eller rambeslutet finns ett enda ord om hur kommunernas egen skattebas kunde stärkas och beroendet av statens ekonomi reduceras på det sätt som den förra regeringen och även riksdagen genom sina riktlinjer i samband med ramlagen för kommun- och servicestrukturreformen har bestämt. Det verkar uppenbart att det inte blir något av den behövliga statsandelsreformen utan man nöjer sig med bara småjusteringar. Detta igen tyder på en långsammare tidtabell i kommun- och servicestrukturreformen.

Produktivhetsprogrammet

Redan under den förra regeringen kom man överens om att starta ett statligt produktivhetsprogram som en del av den statliga ram- och budgetprocessen. Enligt ett tidigare program är avsikten att 2007—2011 minska antalet arbetstillfällen i staten med ca 9 600. Minskingsbehovet för i år är 1 100 personer. Det beslut som fattades under föregående regeringsperiod hade sin utgångspunkt i att alla åtgärder kunde genomföras i form av naturlig avgång.

För ramperioden 2008—2011 har behovet att minska personalen höjts kraftigt. Ramen pläderar för en ökning med 50 procent, dvs. 4 800 anställda, som uppenbarligen ska få gå under ramperiodens senare hälft. Socialdemokraterna tror att en så stor höjning av minskningsbehovet kommer att försämra den offentliga servicen och i värsta fall fördärva de ursprungliga positiva syftena med produktivhetsprogrammet, dvs. att effektivisera serviceproduktionen och höja kvaliteten. I stället kommer vi att ställas inför uppsägningar.

Den interna säkerheten

Den nationella kapaciteten till civil krishantering samt resurserna och utbildningen på detta område måste säkerställas. I överensstämmelse med den förra regeringens beredning överförs läkar- och räddningshelikopterverksamheten senast 2010 från sektorn för partnerskapsprojekt till budgetfinansiering. Räddningsväsendets kapacitet och medborgarnas säkerhet förutsätter att räddningspersonalen får sänkt pensionsålder.

I enlighet med regeringens riktlinjer måste den operativa jouren inom polis-, gränsbevaknings- och nödcentralsverksamheten säkerställas. Regeringsförklaringen förefaller hålla fast vid den förra regeringens mål att bibehålla polisens resurser på 2002 års nivå. De personalminskningssträvanden som framför allt gäller personalen inom tillståndsförvaltningen äventyrar en smidig tillståndsservice samt binder polisens resurser så att tillräckliga satsningar inte kan göras på uppdrag som direkt främjar medborgarnas säkerhet. Fastighetsreformen inom gränsbevakningsväsendet bör genomföras på ett sätt där gränsbevakningsväsendet fullt ut får ersättning för de extra kostnader överföringarna medför. Gränsbevakningsväsendets kapacitet i en föränderlig verksamhetsmiljö som bl.a. medför en grön gräns måste säkerställas.

Såväl regeringsförklaringen som ramredogörelsen saknar synpunkter på bekämpningen av ekonomisk brottslighet och grå ekonomi. Socialdemokraterna utgår från att den effektiverade bekämpning av ekonomisk brottslighet som föregående regering startade byggs ut ytterligare.

Social- och hälsovårdspolitiken

Fungerande välfärdstjänster är något av det allra viktigaste i bekämpningen av fattigdom och utslagning.

Regeringen ger nu endast 250 miljoner euro för en utökning av social- och hälsovårdsservicen. Men det finns beräkningar som tyder på att enbart åldrandet kommer att orsaka sådana utgifter under ramperioden att behovet av tilläggsresurser är ungefär det dubbla.

Inför framtiden måste vi ha klart för oss hur vi ska säkerställa social- och hälsovårdens service och försäkra oss om att arbetskraften räcker till för att producera tjänster. Den kommun- och servicestrukturen som den förra regeringen startade kommer att behövas också i framtiden uttryckligen för att säkerställa servicen.

Regeringen har gjort ett medvetet val när den styr i kommunerna på att endast tillhandahålla tjänster inom social- och hälsovården i stället för att själv producera dem. Detta leder till att tjänsterna privatiseras, vilket ökar ojämlikheten. Det är i sig positivt att rambeslutet föreslår höjd sjukförsäkringsersättning vid tandvård men när man samtidigt underlåter att ge den kommunala tandvården tilläggsresurser styr man medborgarna mot privat tandvård i stället för kommunal sådan. I praktiken undergräver man alltså den offentliga servicen.

När regeringen nu går in för att förändra kommunernas roll ökar den samtidigt skillnaderna i välfärdsnivån för olika befolkningsgrupper. Ett större utbud av privata serviceproducenter förutsätter även effektiv övervakning vilket skapar mer byråkrati och ineffektivitet i servicen.

Genom vårdgarantin kunde vårdköerna kortas betydligt. Men fortfarande finns det stora bristen i tillgången på vård särskilt när det gäller mentalvårdsservicen för barn och ungdomar, rätten till undersökningar i samband med svåra sjukdomar samt åldringars tillgång till social- och hälsovårdstjänster. Det ökade behovet av barnskydd samt personal inom social- och hälsovården kräver åtgärder.

Den sittande regeringen garanterar inte social- och hälsovården en tillräcklig finansiering i sitt rambeslut.

Behovet av arbetstagare inom social- och hälsovården ökar fram till 2011 med nästan 20 000 anställda. Av regeringsförklaringen och ramredogörelsen kan man dra den slutsatsen att kommunerna lämnas helt ensamma med denna utmaning. Rambeslutets finansiella ansträngningar med beaktande av helhetsbehovet är totalt otillräckliga och leder i praktiken till en försämring av kommunernas ekonomi. Balans i kommunernas ekonomi förutsätter dessutom att de kom-

mande löneavgörandena inom den kommunala sektorn stöds med statsandelar. Någon finansiering i detta avseende hittar man inte i rambeslutet.

Regeringen planerar en reform av bestämmelserna om social trygghet. I detta sammanhang vore det skäl att göra en jämförelse av nivån på de sociala förmåner som tryggar en minimiutkomst samt av den inbördes relationen av dessa förmåner. I mån av möjlighet måste systemet för social trygghet förtydligas och förenklas.

Äldreomsorgen, närståendevården och handikappservicen

Regeringen saknar en klar rikstäckande linje för hur man ska säkerställa och finansiera tillgången till offentlig service för äldre och handikappade. Problemen i äldreomsorgen kan inte lösas genom små separata åtgärder. En hållbar och kvalitativt högtstående utveckling av äldreomsorgen förutsätter en genomtänkt plan, normer som entydigt styr nivån på äldreomsorgen samt en tillräcklig finansiering.

Medborgarnas jämlikhet måste garanteras när det gäller närståendevård. Närståendevårdens omfattning måste utvidgas och stödjas i större utsträckning. Detta kräver mycket större resurser än vad som utlovas i ramredogörelsen. Enligt vissa utredningar skulle enbart stödet till närståendevården kräva tilläggsanslag om ca 110 miljoner euro fram till 2012.

Regeringen lovar att gravt handikappade ska få möjlighet till en personlig assistent. Social- och hälsovårdsministeriet har räknat ut att detta skulle kräva ett minimibelopp om 40 miljoner euro och maximalt 400 miljoner euro på årsnivå. Med tanke på hur stora resurser äldreomsorgen har beräknats kräva under ramperioden och den obetydliga statsandelsökning som reserverats för social- och hälsovården under ramperioden finns det all anledning att ställa sig skeptiskt också till denna skrivning i regeringsförklaringen. Också andra åtgärder, såsom tolk- och it-service för handikappade, beaktas inte alls i ramen även om denna form av service är mycket viktig för att garantera att personer med funktionshin-

der behandlas på ett jämlikt sätt och har möjlighet att delta i samhällslivet.

Tanken på att satsa på hela veterangenerationens välfärd och förbättra den sociala tryggheten och servicen för veteraner och krigsinvalidier är god. Men regeringen har inte reserverat tillräckliga resurser för detta.

Regeringen förefaller nöja sig med att endast skriva ner åtgärder utan att ägna finansieringen av dem en tanke.

Klientavgifter

Regeringens planer på att höja klientavgifterna från den 1 augusti 2008 och revidera avgiftssystemet så att avgifterna från 2009 är bundna vid kostnadsutvecklingen äventyrar mindre bemedlades möjligheter att utnyttja den offentliga servicen och kan i fråga om inkomstbundna avgifter styra höginkomsttagarna till att utnyttja enbart privatservice.

Socialdemokraterna godkänner inte att klientavgifterna binds vid levnadskostnadsindex så länge motsvarande höjning inte görs av de sociala förmånerna. Vi anser det viktigt att en höjning av klientavgifterna inte leder till att låginkomsttagare inte kan utnyttja tillbudsstående service. Om klientavgifterna ska följa kostnadsutvecklingen måste också inkomstöverföringarna och de sociala förmånerna på ett mer heltäckande sätt bindas vid index.

Minimiavgift för familjer med barn i heldagsvård

Regeringen har bestämt sig för att fastställa en minimiavgift för barn i heldagsvård. Möjligheten till avgiftsfri heldagsvård har erbjudit också låginkomsttagare en heldagsplats för familjens barn. Strävan att styra utnyttjandet av dagvårdsservicen måste genomföras på ett sådant sätt att alla barns rätt till dagvård bibehålls.

Socialdemokraterna kan inte godkänna regeringens beslut att slopa 0-avgiftsklassen och i stället ta i bruk ett system med behovsprövning. Detta leder till onödigt byråkrati och ojämlik behandling av barn när det gäller deras möjligheter att få del av dagvård och förskoleundervisning, något som är mycket viktigt för barnen.

Barnfamiljernas förmåner

Enligt socialdemokraterna är det rättvist att barnbidragen höjs för alla barnfamiljer. Vi anser att barnbidraget för det första barnet ska höjas. Dessutom ska barnbidrag betalas till 17-åringar och barnbidraget samordnas med studiestödet och andra sociala förmåner. Också underhållsbidraget måste höjas. Detta bidrag betalas till ensamföräldrar i en utsatt ekonomisk situation och är därför särskilt viktigt.

Regeringens förslag att höja barnbidraget från det tredje barnet omfattar endast en femtedel av barnfamiljerna. Förhöjningen av barnbidragets enförälderbidrag gagnar inte dem med de allra lägsta inkomsterna. Barnbidragshöjningen minskar dessutom utkomststödets belopp. Socialdemokraterna anser att nivån på utkomststödet grunddel för barn måste höjas för att motverka fattigdom bland barnfamiljer. Regeringen föreslår inte några höjningar av underhållsbidragen. Men socialdemokraterna anser att också underhållsbidraget måste höjas, eftersom det betalas till ensamföräldrar i den allra svåraste ekonomiska ställningen.

Bostadsbidrag

Bostadsbidragets nivå är otillräcklig för närvarande trots att man under föregående regeringsperiod slopade egenansvaret vid utkomststöd om 7 procent av boendekostnaderna och förbättrade pensionstagarnas bostadsbidrag. Socialdemokraterna kräver att bostadsbidragssystemet utvecklas och att egenansvaret för pensionärer och barnfamiljer sänks.

Sjukförsäkring

Enligt socialdemokraterna är en god läkemedelsbehandling en väsentlig del av sjuk- och hälsovården. Det är fullt motiverat från patienternas synpunkt att stävja ökningen av läkemedelskostnaderna. Men dessa åtgärder får inte leda till att patienterna blir tvungna att stå för en större bit av läkemedelskostnaderna. Vi stöder inte heller lösningar som är oändamålsenliga med tanke på vården.

Regeringens förslag att ta med Folkpensionsanstaltens utgifter för sjukförsäkringen i budget-

ramen är problematiskt och stämmer inte överens med de mål och principer som gäller för finansieringsreformen av sjukförsäkringen. I värsta fall kan regeringens ändringsförslag leda till att Folkpensionsanstalten inte längre förmår sköta sina lagfästa uppgifter.

Bildnings- och vetenskapspolitiken

Grundläggande utbildning

En likvärdig grundläggande utbildning och omfattande förskoleverksamhet utgör grundvalen för vårt civiliserade samhälle och ett underlag som yrkesutbildning och andra fortsatta studier bygger på. En bred allmänbildning, goda basfärdigheter och solid yrkeskompetens är en förutsättning för att man ska klara sig både i samhället och arbetslivet. Den som är kunnig har också möjlighet att byta jobb eller uppgifter och att hitta arbete på nytt. Dessutom ger kunskaperna trygghet inför omställningar.

Även om elevantalet per lärare har minskat på senare år kvarstår problemet med stora variationer i undervisningsgruppernas storlek mellan kommunerna och rentav mellan olika skolor i samma kommun. Regeringen föreslår tyvärr inte att maximistorleken ska fastställas i lagstiftningen.

En likvärd grundläggande utbildning samt högkvalitativ utbildning och undervisning är grundvalen för landets framgång. I sitt program har regeringen tagit in det utmärkta målet att minska undervisningsgrupperna och förbättra stöd- och specialundervisningen. Tyvärr är anslaget för grundläggande utbildning för litet i rambeslutet, 80 miljoner euro. Målen i programmet bör kunna nås utan att kommunernas ekonomi försämras.

Studiesociala frågor

De studiesociala villkoren för de studerande kräver fortsatta förbättringar. Studiepenningen bör höjas genast i början av 2008. Utöver höjningarna behövs det enligt socialdemokraterna en omfattande studiestödsreform. Dagens system uppmuntrar inte i tillräcklig grad de studerande att studera på heltid. Det följer heller inte den övri-

ga sociala trygghetens utveckling. Studiestödet bör vara oavhängigt av föräldrarnas inkomster för myndiga studerande som bor självständigt, oavsett var de studerar.

Hälso- och sjukvården bör förbättras för yrkesstuderande på andra stadiet och yrkeshögskolestuderande.

Högskolor

En ekonomisk tillväxt förutsätter bättre produktivitet och kompetens. Satsningarna på forskning och produktutveckling bör ökas med minst fem procent per år. För att förbättra forskning och utveckling anvisas 90 miljoner euro fastän vetenskaps- och teknologirådet, där statsministern är ordförande, i sitt utvecklingsprogram för de närmaste åren föreslår ett tillskott på 400 miljoner euro under den här valperioden.

Yrkeshögskolorna bör tillförsäkras basfinansiering i framtiden. Dessutom bör de få tillräcklig finansiering för forskning och utveckling.

Universitetens basfinansiering bör förbättras. Satsningarna med 80 miljoner euro, som är inskrivna i regeringsförklaringen, räcker inte till framför allt därför att produktivitetsprogrammet skär ner finansieringen med 44 miljoner euro under ramperioden. Produktivitetsprogrammet kommer att föra med sig så stora nedskärningar att de också inverkar på undervisnings- och forskningspersonalen.

Finansieringen av spetsuniversitet får inte försvaga de andra universitetens finansiering och lika möjligheter till vetenskaplig verksamhet.

Yrkesinriktad utbildning och vuxenutbildning

Den försvagade jämlikheten inom utbildningen syns särskilt inom vuxenutbildningen: regeringen lägger hinder i vägen för den framtida tillgången på kompetent arbetskraft när den föreslår bara 2 000 tilläggsplatser inom yrkesutbildningen. I praktiken är behovet av tilläggsplatser nästan det tredubbla. Vi måste också se till att den vuxna befolkningsdel som är lågutbildad eller har en föråldrad examen får utbildning. Det fria bildningsarbetet bör tillförsäkras resurser.

Olika yrken kräver allt mångsidigare kompetens och fortsatt utbildning. Därför behöver vi ett omfattande system för vuxenutbildning som utgår från arbetslivet och gör det möjligt att upprätthålla och uppdatera yrkeskompetensen.

Totalreformen av vuxenutbildningen stym-pas i regeringsprogrammet så att den bara gäller yrkesinriktad vuxenutbildning. Satsningarna på vuxenutbildning syns inte tillräckligt tydligt i ramen. Det är inte motiverat att skära ner statsandelen för yrkesinriktad tilläggsutbildning med fem miljoner euro årligen. I arbetslivet finns det nämligen fortfarande fler än 300 000 arbetstaga-re som helt saknar examen på andra stadiet och varje år blir nästan 20 % av åldersklassen utan yrkesexamen. Ett aktivt, fullvärdigt medborgarskap bör vara det viktigaste vuxenutbildningspolitiska målet.

Vi välkomnar regeringens förslag om fler platser inom läroavtalsutbildningen. Men när man samtidigt skär ned på annat håll, bland annat genom att lägga ned programmet Kunskapslyftet (Noste), som gällde dem i arbetslivet med den sämsta grundutbildningen, och genom att dra ned på den yrkesinriktade fortbildningen, kommer de två nämnda grupperna (lågutbildade och gammal examen) att lämnas mycket ensamma.

När man försämrar utbildningsmöjligheterna för den redan utsatta delen av den vuxna befolkningen tudelar man samhället och ökar ojämlikheten. Detta kan vi inte acceptera.

Intäktsföring av tippningsvinster

En viktig del av medlen för kultur, idrott och ungdomsarbete kommer från tippningsvinsterna. Förslaget om intäktsföringen av tippningsvinsterna strider mot lagen gällande användning av tippningsvinstmedel och de linjer som riksdagen enhälligt dragit upp. Riksdagen har förutsatt att tippningsvinsterna inte används för att täcka budgetutgifter. Men nu ska bl.a. Senatfastigheternas hyror och Nationalteaterns lånekostnader betalas med tippningsvinstmedel till ett belopp av mer än 20 miljoner euro. Det strider mot lagen och riksdagens ståndpunkt och är därför fördömligt. Tippningsvinstmedel får inte användas

för andra ändamål utan bör nå sina riktiga målgrupper: vetenskap, konst, idrott och ungdomsarbete.

Tanken har varit att budgetutgifter inte ska finansieras med tippningsmedel. På så sätt hindras de upprepade försöken att frånta de finländska bolagen deras monopol på penningsspel. EU-kommissionen har krävt att Finland utreder grunderna för att hålla kvar monopolet.

Finland har motiverat monopolet med att medlen går till allmännyttiga ändamål och inte t.ex. till statens lagstadgade utgifter.

Boende- och miljöpolitik

Socialdemokraterna anser att regeringen och riksdagen måste åta sig att göra kraftiga insatser för att förhindra klimatförändringen. Den snävare utgiftsramen för miljöministeriets förvaltningsområde, statens produktivitetsprogram och de påföljande nedskärningarna i personalen är mycket oroväckande signaler om regeringens inställning till klimatförändringen. Personalnedskärningarna får inte leda till sämre kvalitet på miljöförvaltningen. Vi står inför stora utmaningar som förutsätter kunnig personal och en solid kunskapsbas.

Miljöministeriets interna forskningsanslag räcker inte till. Därför blir det klimatpolitiska arbetet och skyddet av Östersjön lidande.

För att förbättra tillståndet i Östersjön måste vi fortsätta samarbeta med närområdena, bl.a. St Petersburg, och bekämpa fartygsolyckor på Östersjön. I anknytning till skyddet av Östersjön nämns inte utsläppen från jordbruket fastän de är en av de mest förorenande faktorerna. I ramarna ges jordbruket mer stöd men inga nya förpliktelser. Socialdemokraterna kommer att kräva en kritisk halvtidsöversyn av miljöstödet för jordbruket.

I sitt program har regeringen skrivit in en fortsättning på skyddsprogrammet för Södra Finlands skogar (METSO). Men socialdemokraterna är oroad över fortsättningen på programmet. Miljöministeriet måste tillförsäkras de behövliga resurserna.

Socialdemokraterna hade velat se ett regeringsprogram med klimatpolitiskt betydande och ambitiösa åtgärder för en tätare samhällsstruktur. Tyvärr kan regeringsprogrammet inte bemöta de stora bostadspolitiska utmaningarna, i synnerhet inte när det gäller socialt boende. Ett av våra viktiga mål har varit bidragen för kommunalteknik, som är inskrivna i programmet. Det hade varit önskvärt att regeringen också ger akt på hur bidragen stöttar en tät samhällsstruktur och en balanserad bostadsproduktion.

I huvudstadsregionen och i andra tillväxtcentra fyller bostadsproduktionen inte behovet. Bristen på bostäder försvårar arbetskraftens rörlighet och sysselsättningen samt förvärrar problemen att matcha arbete och arbetskraft. I framtiden kommer det att behövas effektiva åtgärder för att förbättra bostadsutbudet i huvudstadsregionen och i andra tillväxtcentra.

Aravalånen slopas. Regeringsförklaringen bjuder alltså inte på några metoder för att få liv i det sociala boendet och ingen moderniserad modell som alternativ till aravalån. Det hade varit viktigt att förbättra t.ex. räntestödsvillkoren. Ramarna för reparations- och energiunderstöd är alltför knappt tilltagna. Vi måste avdela tillräckliga anslag t.ex. för hissunderstöd för att förbättra rörelsefriheten för den äldre befolkningen. Investeringsunderstödet till specialgrupperna i ARA är fortfarande oavgjort fastän pengarna är slut. Vi anser att fullmakten är otillräcklig. Därför bör den korrigeras i tilläggsbudgeten för det innevarande året så som riksdagen förutsätter. Dessutom måste vi se till att den är tillräcklig också under de kommande åren.

Transporter

Trafikanlagen i ramarna för 2008—2011 är definitivt underbudgeterade och ligger under den nivå som behovet kräver. Det betyder att framför allt basväghållning, basbanhållning och en bättre kollektivtrafik är allvarligt hotade. Följden blir att trafiksäkerheten, näringslivet och konkurrenskraften samt miljöpolitiken blir lidande. En del av de projekt och renoveringar

som den föregående regeringen beslutat om blir nu framskjutna.

Under förra valperioden var 40 miljoner euro avsatt i tilläggsbudgeten för kommunikationsministeriets förvaltningsområde. Förfarandet är dåligt lämpat för finansiering av långsiktiga projekt. Finansieringen av basväghållningen måste i den årliga budgeten höjas till den nivå som det faktiska behovet kräver. Enligt sakkunnigutlåtanden leder tilläggsbudgetförfarandet till att arbetena blir 20 procent dyrare jämfört med normal entreprenad.

Vägnätet av lägre grad och de sparsamt trafikerade bansträckorna förfaller, vilket riskerar virkestillgången som är viktig för det finländska näringslivet. Finlands näringsliv rf bedömer att tillägget på 20 miljoner euro i rambeslutet inte kommer att räcka till. En förbättring av de logistiska villkoren för virkesanskaffningen förutsätter 50 miljoner euro för basväghållning och 107 miljoner euro för banreparationer årligen. Sparsamt trafikerade bansträckor hotas av nedläggning redan i sommar. Järnvägarna kan inte hållas effektivt och tryggt framkomliga med den föreslagna finansieringen. Det är nödvändigt att höja anslaget.

VR intäkt för 30,4 miljoner euro i vinstutdelning, som i strid med tidigare beslut disponeras för annat än basbanhållning. Det är en besvikelse för många att Ringbanan skjuts fram. Den får långtgående konsekvenser dels för transportpolitiken och dels för närings-, klimat- och bostadspolitiken, eftersom den direkt berör nästan 30 000 människor.

Socialdemokraterna förutsätter att elektrifieringen av järnvägarna fortsätter enligt ministerarbetsgruppens förslag så som riksdagen förutsatte i ett enhälligt uttalande i anknytning till förra budgeten. Det behövs omedelbara beslut om elektrifiering för att arbetena ska kunna fortsätta och kompetensen på området inte ska ta slut i vårt land.

Den grundläggande nivån på kollektivtrafiken bör trygga varje finländares dagliga behov att förflytta sig och följa de klimatpolitiska riktlinjerna. I december noterade finansutskottet att servicenivån inte kan förbättras eftersom ansla-

gen är för små. Riksdagen förutsatte att stödet för kollektivtrafiken utvidgas så att det också gäller kollektivtrafiken i huvudstadsregionen, Tammerforsregionen och Åboregionen. Kollektivtrafiken bör förbättras enligt riksdagens tidigare beslut. I ramarna är stödet för kollektivtrafiken i städerna framskjutet till slutet av ramperioden och stödnivån är för låg.

Vid sonderingarna inför den nya regeringen stakade socialdemokraterna ut målen att byggandet och finansieringen av trafikleder bör stabiliseras årligen och att trafikförbindelserna bör ses som en viktig faktor för den nationella konkurrenskraften. Transportpolitiken siktar på medborgarnas välbefinnande och konkurrenskraften i näringslivet. Vi kräver att anslagsnivån för basväghållning höjs, att E18 börjar byggas om till motorväg från Forsby till Vaalimaa, att banan mellan Lahtis och Vainikkala förbättras samt att Ringbanan och metron till Esbo börjar byggas under regeringsperioden.

Arbetsmarknaden

I rambeslutet har regeringen bestämt sig för att omdisponera sysselsättningsanslagen. Det går till så att resurserna för arbetskraftspolitiska åtgärder, förberedande utbildning samt stödsysselsättningen inom den statliga och kommunala sektorn skärs ner med ca 80 miljoner euro. Antalet personer som omfattas av åtgärder finansierade av arbetsförvaltningen kommer att minska med 11 000 år 2008 och med ca 15 000 år 2011 jämfört med i år.

Områden med strukturomvandlingar och svår arbetslöshet har fått hjälp i form av sysselsättningsfrämjande investeringsmedel. Men dem tänker regeringen skära ner från 30 miljoner euro till 8 miljoner euro.

Socialdemokraterna vill att ersättningen för uppehälle i kombination med arbetsmarknadsstödet ska höjas med det snaraste. Höjningen bör också gälla dem som får arbetslöshetsdagpenning och utkomststöd och som för närvarande också får ersättning för uppehälle. En höjning med en euro räcker inte till och höjningen bör göras tidigare än 2010.

Utkomstskyddet för arbetslösa bör höjas redan före reformen av den sociala tryggheten. Det är ett stort missförhållande att en betydande del av de arbetslösa tvingas söka utkomststöd på grund av det otillräckliga utkomstskyddet för arbetslösa.

Reformen av arbetsmarknadsstödet förra valperioden har fått positiva konsekvenser i form av ett minskat antal långtidsarbetslösa och unga arbetslösa. Servicecentren för arbetskraft har spelat en viktig roll när det gäller multiprofessionell hjälp till dem som har det svårt att få arbete. Men i regeringsprogrammet och ramarna nämns inte någon fortsättning på deras verksamhet.

Genom att låta det s.k. låglönestödet gälla också personer under 25 år satsar regeringen stort på att göra ung arbetskraft förmånligare för företagen jämfört med arbetstagare i medelåldern. I stället för en systematisk sänkning av arbetsgivarnas indirekta arbetskraftskostnader vore en heltäckande samhällsgaranti ett bättre sätt att bekämpa arbetslöshet och marginalisering bland unga.

Arbetsgivarnas främsta problem är att hitta tillräckligt med yrkeskunnig och lämplig arbetskraft. Enligt enkäter som gjorts bland arbetsgivarna beror rekryteringssvårigheterna ofta på att arbetstagarna har bristfällig arbetserfarenhet och yrkeskompetens samt saknar specialkunskaper och varierade kunskaper som behövs på arbetsplatsen.

Det är positivt att anslagen för verkstadsverksamheten ökar. Men eftersom anslagen för arbetskraftspolitiska åtgärder samtidigt skärs ner är risken att det inte längre finns pengar för de åtgärder som vidtas för att placera ungdomar i verkstäderna.

Målen i regeringens produktivitetsprogram och personalnedskärningarna inom arbetskraftsförvaltningen, 1 137 årsverken, strider mot principen om staten som bra arbetsgivare och de mål som regeringen satt upp. Även om arbetslösheten minskar är antalet nya arbetslöshetsperioder nästan på samma nivå som under depressionen, eftersom strukturomvandlingen i arbetslivet har tagit fart.

Jordbruket

Det ska gå att bedriva jordbruk i hela landet. Finland har rätt att komplettera EU:s gemensamma jordbrukspolitik med nationella beslut. Det är alltså viktigt att gårdsbrukets utvecklingsfonds kapacitet tryggas i ett längre perspektiv för att jordbrukets produktivitet och konkurrenskraft ska kunna förbättras.

Stödkriterierna är inte hållbara. Den kvantitativa och kvalitativa disponeringen bör bedömas på ett sätt som stärker stödets effekter och acceptabilitet. Strukturstöden bör kunna fördelas effektivare och stödbesluten snabbas upp. Det gäller att försäkra sig om att stöden går till heltidsjordbrukare som bor permanent på arbetsintensiva gårdar.

Regeringen står i beråd att förelägga riksdagen en lag om strukturstöd till jordbruket. Den ingår som ett led i översynen av lagen om finansiering av landsbygdsnäringsar. Den bör bli färdig så snabbt som möjligt. Lagen måste få tydliga kriterier för när start- och investeringsstöd och ränstestödslån kan beviljas. Vi är övertygade om att förutsebarheten därmed förbättras.

Det ligger i allas intresse att finansieringen av investeringar i jordbruk och andra landsbygdsnäringsar görs ännu tydligare för att landsbygdsnäringsarna därmed ska kunna främjas och utvecklas.

Om vi vill att virkesförsörjningen är tryggad och målen för virkesproduktionen nås måste lagen om samfälliga skogar och skogslagen moderniseras. Skyldigheten att förnya skog och göra förstagällningar bör i det sammanhanget lyftas fram tydligt.

Bistånd

Den föregående regeringen hade som mål att höja biståndsanslaget till 0,7 procent av bruttonationalinkomsten senast 2010. Då kommer Finland tillsammans med de andra nordiska länderna att höra till den grupp som nått FN:s biståndsmål.

Men i sitt rambeslut har regeringen inte godkänt någon tidtabell för våra biståndsåtaganden. Vi har förbundit oss vid EU:s gemensamma rikt-

linje att de medlemsländer vars biståndsutgifter låg under 0,51 procent av bruttonationalinkomsten då riktlinjen utfärdades åtar sig att nå målet senast 2010.

Men enligt regeringens biståndsplaner är en misslyckad ekonomisk tillväxt vår enda chans att fullgöra våra internationella åtaganden, för bara då kan biståndsanslaget i verkligheten nå den förutsatta nivån. Regeringen bör åta sig att fullgöra anslagsutvecklingen fram till 2010 genom att öka biståndsanslaget om det behövs.

Förslag

Med stöd av det som anförs ovan föreslår vi

följande uttalanden till betänkandet.

Reservationens förslag till uttalanden

1. *Riksdagen förutsätter att pensionsbeskattningen ses över så att skillnaden mellan beskattningen av arbetspensioner och löneinkomster elimineras och att regeringen överlämnar en proposition om det till riksdagen i höst så att reformen träder i kraft i början av nästa år.*
2. *Riksdagen förutsätter att regeringen korregerar sin skattepolitiska riktlinje så att den blir rättvisare och så att beskattningen bygger på skattebetalningsförmågan, skattebasen förblir bred och intakt och de som har stor egendom inte befrias från arvsskatt. Vi måste se till att arvsskattelättnaden kommer till nytta för efterlevande makar och minderåriga barn och att den nedre gränsen för arvsskatten höjs ordentligt i början av nästa år genom en proposition som överlämnas i höst.*
3. *Riksdagen förutsätter att regeringen slopar den i produktivetsprogrammet införda ytterligare personalnedskärningen med 4 800 arbetstagare under ramperioden 2008—2011. Om nedskärningsbehovet höjs med 50 procent leder*

det systematiskt till att personalen, servicen och säkerheten försämrats samtidigt som de ursprungliga målen med programmet ointetgöras, nämligen att effektivisera serviceproduktionen samt förbättra personalpolitiken och kvaliteten.

4. *Riksdagen förutsätter att regeringen utökar anslagen för social- och hälsovård i ramarna för statsfinanserna 2008—2011, i synnerhet för att säkerställa den offentliga social- och hälsovården för barn, äldre och handikappade, förbättra likabehandlingen av medborgarna när det gäller närståendevården och garantera en tillräcklig personal inom social- och hälsovården.*
5. *För att tillförsäkra familjer med små inkomster deras subjektiva rätt till dagvård förutsätter riksdagen att regeringen tar tillbaka sitt beslut att slopa den s.k. nollavgiftsklassen inom heldagsvården.*
6. *Riksdagen förutsätter att regeringen höjer bostadsbidraget, barnbidraget för det första barnet, underhållsstödet och utkomststödet grunddel för barn.*
7. *Riksdagen förutsätter att regeringen utökar sysselsättningsanslagen i ramen så att tillgången på kunnig arbetskraft tryggas och den strukturella arbetslösheten minskas och så att de som har det sämst ställt på arbetsmarknaden inte får försämrade villkor samt att regeringen utökar de sysselsättningsfrämjande investeringsanslagen och avsätter mer resurser för vuxenutbildning och fler nybörjarplatser inom yrkesutbildningen.*
8. *Ett viktigt arbetslivsrelaterat mål i regeringsprogrammet är "jämförbarhetsinpon". Socialdemokraterna vill se att en sådan inkomstpolitisk uppgörelse åstadkoms. Riksdagen förutsätter att ett*

tydligt och adekvat anslag tas in i budgetramarna och kommunernas statsandelar för att justera kvinnornas löner.

9. *Ramanslagen för att förbättra den grundläggande utbildningen räcker inte till för att nå målen. Även universitetens finansiering är för liten och inbesparingarna i produktivitetsprogrammet kommer de facto också att inverka på undervisnings- och forskningspersonalen. Riksdagen förutsätter att basfinansieringen för grundläggande utbildning och universitet tryggas.*
10. *En viktig del av medlen för kultur, idrott och ungdomsarbete kommer från tippningsvinsterna. Regeringen vill ändra på tippningsfinansieringen så att tippningsvinsterna ska användas för att täcka utgiftsposter som tidigare finansierats med budgetmedel. Det strider mot lagen gällande användning av tippningsvinstmedel som riksdagen enhälligt stiftat och innebär en nedgång i målgruppernas andel. Riksdagen förutsätter att de föreslagna utgiftsposterna på 20 miljoner euro inte täcks med tippningsvinster.*
11. *Ramanslagen för trafik möjliggör inte en transportpolitik som främjar sysselsättningen och Finlands konkurrenskraft. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att höja anslagen för basväghållning, basbanhållning och kollektivtrafik och att regeringen inte skjuter fram projekt som den redan beslutat om samt fortsätter med elektrifieringen av järnvägarna.*
12. *Det bör skyndsamt göras en halvtidsöversyn av Finlands program för att skydda Östersjön. Utifrån översynen bör målen och åtgärderna preciseras och skärpas. Regeringen föreslår inga adekvata åtgärder för att bekämpa eutrofieringen i Östersjön. Östersjöländerna bör effektivisera sin samverkan.*

Reservation 1

FiUB 6/2007 rd — SRR 1/2007 rd

Utsläppen från jordbruket är en av de mest förorenande faktorerna i Östersjön. Riksdagen förutsätter att det görs

en kritisk halvtidsöversyn av miljöstödet för jordbruket i syfte att skydda Östersjön och minska belastningen.

Helsingfors den 15 juni 2007

Kari Rajamäki /sd
Tuula Haatainen /sd
Reijo Laitinen /sd
Matti Saarinen /sd
Pia Viitanen /sd

Reijo Kallio /sd
Miapetra Kumpula-Natri /sd
Lauri Kähkönen /sd
Jutta Urpilainen /sd
Tuula Väättäinen /sd

RESERVATION 2

Motivering

Statsrådets redogörelse (SRR 1/2007 rd) om ramarna för statsfinanserna 2008—2011 bygger på prognoserna om den ekonomiska utvecklingen under de närmaste åren. Prognoserna om BNP-ökningen och om utvecklingen när det gäller sysselsättning, utrikeshandel och produktivitet kommer troligen att falla in, om inget överraskande sker i världsekonomin eller i vår näromgivning.

Detta innebär att vår samhällsekonomi blir starkare varje år på samma sätt som varje år hittills, på några få undantag när. En positiv ekonomisk utveckling skapar goda förutsättningar för att åtgärda samhällets smärtpunkter.

Redogörelsen bygger självfallet på regeringsprogrammet. Enligt den anser regeringen att den ekonomiska tillväxten ger möjligheter att öka utgifterna med 1,3 miljarder euro jämfört med 2007 samtidigt som skatterna sjunker med 1,9 miljarder euro. Det är inte många veckor sedan man både inom regeringspartierna och inom oppositionen ansåg att vi kunde kosta på oss att fördela cirka 4,5 miljarder euro.

Det bör också påpekas att tillskottet till välfärdstjänster och inkomstöverföringar under förra valperioden var 1,12 miljarder euro, medan skattesänkningarna gick på mer än 3 miljarder euro. En sådan fördelning av de tillgängliga resurserna ökade inkomstskillnaderna i samhället.

Förra perioden presenterade kristdemokraterna sitt eget alternativ till regeringens linje. Vi anser att det hade krävts mer beslutsamhet när det gäller att tackla de ökande problemen, särskilt inom äldreomsorgen och hälsovården, och att man borde ha avskaffat missförhållandena. Vi föreslog höjningar av vissa punktskatter och indirekta skatter — detta hade gett pengar till dessa viktiga objekt.

Vår linje har inte ändrats, snarare har den stärkts. De stora samhälleliga problemen måste snabbt rättas till; det blir bara värre och kostar

mer om man skjuter upp nödvändiga åtgärder och insatser.

Behandlingen av redogörelsen i de olika utskotten visar att det finns ett bättre alternativ till den linje som regeringen har valt.

Utrikesutskottet har i sitt utlåtande närmast tagit fasta på utvecklingssamarbetet. Mellan raderna kan man läsa att vårt åtagande att höja anslaget till 0,7 procent av BNP inte kommer att uppfyllas om vi inte nått högre än 0,51 procent 2010.

Miljöutskottet ber på det allvarligaste finansutskottet observera hur utgiftsramen för miljöministeriets förvaltningsområde stramats åt. Utskottet påpekar enhälligt att "reparations- och energiunderstöden bör få mer pengar än rambeslutets tillskott på 10 miljoner euro".

Försvarsutskottet menar att det "ur operativ synpunkt [inte är] förnuftigt att försvarsmateriel som är av vital betydelse för ett trovärdigt försvar och en trovärdig territorialövervakning inte kan utnyttjas på planerat sätt bara för att det saknas reservdelar".

Lagutskottet uttalar sitt bekymmer över vilka konsekvenser det får för domstolsväsendet om de 720 årsverkena försvinner som planerat.

Kommunikationsutskottet "fäster allvarlig uppmärksamhet" vid att anslagen är för små och anser att situationen är "oroväckande". Det anser enhälligt att finansieringen av bastrafikledshållningen inte är tillräcklig, och enligt utskottet "måste ramfinansieringen absolut lyftas upp till en hållbar nivå".

Jord- och skogsbruksutskottet pekar också på ett undermåligt vägnät.

Kulturutskottet "bekymrar sig för produktivtetsprogrammets effekter för universitetens vid-

kommande" och anser det vara nödvändigt att minskningen på 1 000 årsverken "inte får beröra undervisnings- och forskningspersonalen". Besparingen till följd av de minskade åldersklasserna, 80 miljoner euro, får inte leda till att den kommunala ekonomin försvagas, påpekar utskottet.

Förvaltningsutskottet anser "det helt nödvändigt att de statsfinansiella ramarna också i framtiden inkluderar medel för behovsprövade finansieringsunderstöd till kommunerna". Utskottet varnar också för att sparåtgärder oberoende av kostnaderna inte leder till goda resultat. Det som ligger bakom är att produktivhetsprogrammet följs slaviskt.

Social- och hälsovårdsutskottet påpekar att en minskning av statsandelarna till kommunerna med ett belopp som motsvarar förändringen i inkomsterna från klientavgifterna strider mot regeringsprogrammet. Alkoholskatten bör enligt ett enhälligt utskott höjas så snart som möjligt och mer än regeringen föreslår i sin programförklaring.

De sakkunniga har särskilt pekat på basvägarnas och stambanornas tillstånd. Anslagsbehovet är stort i fråga om både vägar och banor.

I stället för det årliga tillägg på 20 miljoner euro som regeringen föreslår för basfinansieringen till universiteten behövs det minst 50 miljoner euro om året. Inrättandet av ett toppuniversitet får inte försvåra utvecklingen av andra universitet.

Kommunernas ekonomiska situation försvåras om regeringen inte handlar enligt regeringsprogrammet, dvs. så att minst 50 % i statsandelar gäller för kommunernas nya och mer omfattande uppgifter.

Förslag

Med anledning av det ovan anförda föreslår jag

följande uttalanden till betänkandet.

Reservationens förslag till uttalanden

1. *Riksdagen förutsätter att regeringen stoppar nivåförsämringen av väg- och bannätet och reserverar mer pengar för skötsel och underhåll av basvägar och stambanor.*
2. *Riksdagen förutsätter att regeringen rättar till beskattningsstrukturen så att den är mer rättvis socialt, främjar selsättningen och styr konsumtionen i mer hälsosam och miljövänlig riktning.*
3. *Riksdagen förutsätter att regeringen överlämnar hela produktivhetsprogrammet med motiveringar till riksdagen för detaljerad behandling i form av en redogörelse eller ett meddelande.*
4. *Riksdagen förutsätter att regeringen bevarar den s.k. nollavgiftsklassen inom barnomsorgens heldagsvård.*
5. *Riksdagen förutsätter att regeringen inte indexbinder klientavgifterna inom social- och hälsovården, om inte motsvarande förmåner också binds vid index.*
6. *Riksdagen förutsätter att eventuella förhöjningar av klientavgifterna inte dras av från kommunernas statsandelar, utan att de används för att stärka den kommunala ekonomin.*
7. *Riksdagen förutsätter att klart mer pengar reserveras för välfärdstjänsterna, särskilt för höjda löner för de anställda inom social- och hälsovården, och att den ökande fattigdomen minskas genom höjning av vissa inkomstöverföringar.*
8. *Riksdagen förutsätter att regeringen skyndsamt överlämnar ett förslag till riksdagen om höjd alkohol- och tobaksskatt. Höjningen av alkoholskatten ska påverka alkoholkonsumtionen och folkhälsan så mycket som möjligt.*

9. *Riksdagen förutsätter att regeringen håller sitt löfte enligt regeringsprogrammet om att statsandelen till kom-*

*munerna är 50 % för utgifter som för-
leds av nya och mera omfattande upp-
gifter.*

Helsingfors den 15 juni 2007

Bjarne Kallis /kd

RESERVATION 3

*Motivering***Rättvisa**

Vi i vänsterförbundet anser det vara viktigt med större rättvisa när agerandet ute på marknaden tenderar att öka inkomst- och förmögenhetsklyftorna. Men den förra regeringen gjorde ingenting för att få inkomst- och förmögenhetsklyftorna att sluta växa eller för att avskaffa den direkta fattigdomen bland barnfamiljer. Ingen reaktion trots att ekonomin växt så det knakat under flera års tid och Finland är rikare än någonsin. Vanhanens första regering bedrev en politik som gynnade de välsituerade och avskaffade förmögenhetsskatten för de 30 000 rikaste i landet. Regeringen sänkte också arvsskatten för dem som ärvt jordbruksföretag och andra företag.

Vanhanens andra regering fortsätter under gynnsamma auspicer. Det oaktat säger den nej till skatte- och socialpolitiska åtgärder som skulle bidra till en större rättvisa. Den går så långt att den tänker sätta folk med verkligt låga inkomster att betala dagvårdsavgift samtidigt som företagsarven helt befrias från skatt.

Av denna anledning kan vi inte godkänna regeringens politik och det sätt på vilket den skiner igenom i ramredogörelsen.

Sänkningen av livsmedelsmomsen tycker vi däremot är bra. Den fördelar sig bättre och rättvisare än om inkomstskatten sänktes med en lika stor procent.

Vi gillar också att regeringen lovat se till att pensionärerna inte längre ska beskattas hårdare än löntagare i vissa skatteklasser. Tyvärr förefaller det som om regeringen inte ämnar skrida till verket genast.

Vi anser att samma progressiva skatteskala ska gälla för alla personinkomster, dvs. förvärvsinkomster, inkomster från sociala förmåner och kapitalinkomster. Den nedre gränsen för personlig beskattningsbar inkomst bör höjas till 10 000 euro om året.

De sammantagna skatteinkomsterna bör hålla en sådan nivå att

1) alla får de tjänster de behöver från vagnen ända in i ålderdomen

2) alla har sin försörjning tryggad under perioder utan inkomst

3) alla bibringas så goda kunskaper som möjligt i skolan

4) samhällets materiella och immateriella grundvalar (infrastruktur, forskning och kultur) kan utvecklas utifrån de krav ett modernt samhälle ställer.

I det sammanhanget bör också de lägsta förmåner höjas.

Vi anser att de förbättringar regeringen planerat i studiestöden inte är goda nog.

Rambeslutet är en enda stor besvikelse när det gäller social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde. I sin förklaring utlovar regeringen 106 bra åtgärder på området men i ramen anvisas entydigt medel för bara tre. Det stora problemet med rambeslutet är att de anvisade medlen inte räcker till för att eliminera fattigdomen eller för att finansiera reformer som förbättrar villkoren för barnfamiljer och äldre.

Regeringens val av värderingar har ett ansikte: det futtiga fattigdomspaket som ingår i rambeslutet eliminerar inte fattigdomen utan det finns stor risk för att antalet fattiga stiger till drygt 700 000 under denna valperiod.

Mycket beror på den kommunala ekonomins hållbarhet om välfärdstjänsterna ska kunna tryggas och jämlikheten i samhället därmed ökas. Den föreslagna ramen ger inga garantier för en hållbar kommunekonomi, utan när det gäller social- och hälsovårdsministeriet kommer regeringsförklaringens effekter på kommunekonomin att enligt vad finansministeriet uppgivit bli minus 35 miljoner euro under programperioden. Om man därtill räknar in de så kallade automatiska effekterna står vi på minus 330 miljoner euro.

För att minska fattigdomen och utsattheten behövs i ramen anslag för åtminstone följande reformer: I dagsläget måste man betala kommunalskatt till och med för små sociala förmåner. Ett avdrag likt pensionsinkomstavdraget som skulle gälla alla skattepliktiga inkomstöverföringar och förmåner bör införas i kommunalbeskattningen. Ett sådant avdrag för alla skattepliktiga sociala förmåner skulle minska skatteinkomsterna med uppskattningsvis 310 miljoner euro. Men samtidigt skulle behovet av utkomststöd minska och leda till att nettokostnaderna för den offentliga ekonomin blir ungefär 230 miljoner euro.

Grunddagpenningen och arbetsmarknadsstödet för arbetslösa är nu mycket små. För närvarande uppgår de till 23,91 euro per dag, alltså i snitt cirka 514 euro per månad. De är skattepliktig inkomst och räcker följaktligen inte till för nödvändig försörjning, särskilt inte när det gäller ensamstående, och behöver kompletteras med bostadsbidrag och utkomststöd. Arbetslöshetsdagpenningen har minskat med 21,2 procent i relation till inkomstnivån under 1994–2005.

En höjning med fyra euro kan beräknas kosta ca 200 miljoner euro i utkomtskyddet för arbetslösa. Med beaktande av de ökade skatteintäkterna och de insparade utgifterna för bostadsbidrag kan man räkna med att kostnadsökningen för det offentliga blir ungefär hälften av det, alltså 75 miljoner euro.

Med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna är det problematiskt att makens inkomster påverkar arbetsmarknadsstödet. Det gör också att myndigheterna måste lägga sig i människors privatliv. Prövningen leder i många fall till att stödet minskar eller rentav till att den arbetslöse inte alls får någon egen inkomst om makens inkomster stiger. Även om prövningen lindrats på senare år är den fortfarande ett problem i många familjer. Nettokostnaderna efter skatt beräknas uppgå till ca 30 miljoner euro.

Tidsgränsen för justering av bostadsbidraget för långtidsarbetslösa bör förlängas till sex månader. Dessutom bör den tid som en person ska ha varit arbetslös utan avbrott vara sex månader i stället för ett år. Regeln bör också gälla lågavlö-

nade som får inkomstrelaterat utkomtskydd för arbetslösa.

Då bostadsbidraget justeras först efter sex månaders arbete stiger kostnaderna för bostadsbidraget med ca tre miljoner euro. Om den tid personen förutsätts vara arbetslös förkortas till sex månader ökar kostnaderna enligt miljöministeriet med ungefär två miljoner euro på årsnivå. Om systemet utsträcks att även gälla lågavlönade arbetslösa med inkomstrelaterad dagpenning stiger kostnaderna med högst några miljoner euro.

Barnbidrag räknas alltid som inkomst i bedömningen av om en familj har rätt till utkomststöd. Om barnbidraget höjs sjunker utkomststödet med ett lika stort belopp. Det betyder att familjer som får utkomststöd inte drar samma nytta som andra familjer av barnbidraget eller en höjning av det.

Om 50 procent av barnbidraget betraktas som prioriterad inkomst ökar utgifterna för utkomststödet med uppskattningsvis 60 miljoner euro. I det fall att ensamförsörjartillägget blir prioriterad inkomst ökar utgifterna för utkomststödet med i runda tal 12 miljoner euro.

Hyresbostadsproduktionen går på lågvarv och bostadsfondssystemet håller på att skrotas. Bostaden blir dyrare och hyrorna förutspås stiga med 45–60 procent under de närmaste fem åren. Men hur situationen ska tacklas, det säger rambeslutet ingenting om.

Miljöministeriets anslag minskar. Med beaktande av vilka stora uppgifter vi står inför på det lokala och det nationella planet och på ett ännu högre plan är detta inte motiverat. Helt vanskliga är regeringens planer på att sätta representanter för lantbruksföretagare och näringslivet att övervaka miljöcentralerna.

Sysselsättningen

Sysselsättningsanslagen minskar ordentligt i rambeslutet. Det är delvis befogat med hänsyn till att arbetslösheten förväntas minska. Men samtidigt hotar arbetslösheten till övervägande del bli strukturell och kräva avsevärt större in-

satser. Därför gäller det att med varsam hand stryka i sysselsättningsanslagen.

Resurserna för genomförande av arbetsförvaltningens arbetskraftspolitik har samlats under ett enda omfattande moment (34.06.51). Tanken har varit att anslaget ska användas flexibelt. Men arbetsministeriet har genom sina anvisningar och föreskrifter lyckats åstadkomma en situation där betydande summor av sysselsättningsanslaget förblivit oanvända i flera år. Detta kan inte motiveras på något sätt, eftersom klart fler än 200 000 fortfarande är utan jobb. Sysselsättningsanslaget ska vara tillräckligt stort, men det ska också kunna användas flexibelt, effektivt och fullt ut. Exempelvis har de arbetslösa frivilligverksamhet och verkstäder fått lida av de njugga anslagen även om pengar i slutändan förblivit oanvända.

De sysselsättningspolitiska överföringsutgifterna till investeringar minskar enligt ramen till en fjärdedel (8 miljoner euro) av årets nivå (34,7 miljoner euro) fram till 2010. Anslagsminskningen har inte kompenserats med sektorsvis finansiering; det är alltså fråga om faktisk nedskärning. Det sysselsättningspolitiska investeringsanslaget har använts framför allt i regioner med strukturella omvandlingar till investeringsstöd för kommuner, samkommuner och andra sammanslutningar och till finansiering av statens sysselsättningsprogram på myndigheter. De projekt arbetsförvaltningen delfinansierat medgav t.ex. totalinvesteringar på ca 100 miljoner euro 2007. Åren 2002—2004 skapades 2 700 nya arbetstillfällen och genomsnittspriset för ett nytt jobb har beräknats vara 19 000 euro. De sysselsättningspolitiska överföringsutgifterna till investeringar har uttryckligen gällt de områden som drabbats värst av arbetslösheten, och de har både stött och diversifierat näringslivet. Eftersom det samtidigt blir allt svårare att genomföra infrastrukturprojekt inom de EU-finansierade programmen, är den planerade nedskärningen av de sysselsättningspolitiska investeringarna katastrofal.

I fjol infördes ett låglönestöd där kriterierna för utbetalning var att den anställda skulle vara över 54 år och ha tillräckligt låg lön. Stödet är

som högst när månadslönen är 1 400—1 600 euro och upphör när lönen stiger över 2 000 euro per månad. År 2006 beviljades ca 90 miljoner euro i låglönestöd. Stödet har inte bidragit till att arbetstillfällen skapas, utan det betalas för redan anställda arbetstagare. Nästan hälften av stödet går till den kommunala sektorn.

Nu är det meningen att låglönestödet också ska gälla ungdomar och personer med funktionshinder. Det tillgängliga anslaget torde mångfaldigas. Detta är inte motiverat, eftersom låglönestödet gett urusla resultat. Genom stödet skapas en dubbelt snedvridande lönemekanism: lönerna hålls nere på ett artificiellt sätt och en låg lönenivå upprätthålls särskilt i kvinnodominerade branscher. Stödet blir därmed kraftigt könssegregerande och ökar ojämställdheten på arbetsmarknaden. Försöket med låglönestöd bör därför inte utvidgas utan avbrytas helt.

I stället bör arbetsgivarna stödjas så att tröskeln att anställa sänks och de anställda kan betalas högre lön. Låglönestödet är ett vederlagsfritt stöd utan sysselsättande verkan, och är i all sin ineffektivitet ett slöseri med statliga medel.

Basservicebudgeten och kommunekonomin

Regeringen har i sin ram negligerat behovet av en lag om äldreomsorg och har inte avsatt adekvata resurser för äldreomsorgen. Stöd för närståendevård måste betalas till alla som uppfyller kriterierna. Stödet är alltför litet i dagsläget. Personer med svår funktionsnedsättning bör garanteras rätt till assistent. Också på denna punkt brister det i ramen.

Det är högst sannolikt att de 250 miljoner euro som avsatts i ramen för att förbättra välfärdstjänsterna inte förslår ens för äldreomsorgen. Vänsterförbundet har föreslagit en lag om äldreomsorg som skulle tillförsäkra alla äldre en adekvat trygghet. Lagen skulle kosta staten ca 100 miljoner euro.

Regeringen har inte heller avdelat resurser för att förbättra stödet för närståendevård. Under regeringsperioden behövs det minst 120 miljoner euro för ändamålet. Regeringen lovar också att stegvis förbättra assistenttjänsterna för personer

med funktionsnedsättning. Om utfästelsen innebär att personer med svår funktionsnedsättning får subjektiv rätt till en assistent, var finns då det anslag på minst 40 miljoner euro som skulle behövas på årsnivå?

Finansieringen av regeringsförklaringens politikprogram har inte inkluderats i ramen. Om — och förhoppningsvis när — finansieringen är ordnad utanför ramen, kan man helt enkelt inte veta hur mycket pengar som står till buds. Då går det förstås inte heller att på förhand analytiskt bedöma programmets innehåll och effekter. Om programmen däremot finns inom ramen blir genomslagskraften närmast beskrivande, eftersom medel saknas.

I motsats till regeringen anser vänsterförbundet att klientavgifterna för de offentliga välfärdstjänsterna inte ska höjas. Avgifterna hos oss ligger redan över den europeiska medelnivån, och om de höjs kommer klyftan mellan låg- och höginkomsttagare att vidgas.

Till alla sällsamheter regeringen hittat på hör att skära ner kommunernas statsandelar med ett belopp motsvarande höjningen av klientavgifterna. Staten roffar med andra ord åt sig hela förhöjningen och snuvar huvudmännen för servicen, alltså kommunerna, på konfekten. Mot den bakgrunden låter det närmast groteskt när både regeringsförklaringen och ramredogörelsen basunerar ut att klientavgifterna justeras för att trygga tillgången till tjänster och tjänsternas kvalitet.

Om riksdagsmajoriteten godkänner höjningen av klientavgifterna måste riksdagen se till att kommunerna får disponera inkomsterna för höjningen för att kunna trygga tillgången till och kvaliteten på tjänsterna.

Utan adekvat och kunnig personal, som i sinom tid också får rätt lön, är det omöjligt att tillhandahålla finländarna basservice. Den avgörande faktorn är en hållbar kommunekonomi, och det kommer inte den här ramen att medge.

Även om kommunekonomin har blivit något bättre beräknas kommunernas skuldbörda öka med 700 miljoner euro 2008. Skuldsättningen gör det svårare för kommunerna att tillhandahå-

la tjänster. Den underdimensionerade ökningen av kommunernas och samkommunernas driftsutgifter (4,6 procent) 2008—2011 har samma effekt. Staten borde därför redan från nästa år inte bara till halvt belopp utan fullt ut säkerställa anslagen till kommunerna så att de klarar av sina nya uppgifter.

Varje barn bör ha rätt till högklassig småbarnspedagogik. Regeringens utspel om att slopa nollavgiftsklassen för heldagsvården går stick i stäv med den principen. Vänsterförbundet anser att nu är rätta tidpunkten att öka resurserna för att alla barn ska ha möjlighet att ta del av småbarnfostran av hög kvalitet, inte att resa hinder för barndagvården.

Regeringen har förtjänstfullt uppgivit i sin förklaring att den grundläggande utbildningen ska bli bättre. Men det räcker inte med utfästelser och god vilja för att nivån ska stiga, utan för det behövs också extra anslag som går till att minska klasstorleken, öka stöd- och specialundervisningen samt stärka elevvården.

Alltför många unga kommer inte in på fortbildning eller arbetsmarknaden efter grundskolan. Insatserna för att fånga upp dem i övergångsfasen är inte svaret på problemet. Utanförskapet måste i stället åtgärdas genom hela barn- och ungdomsåren, från småbarnsår till inträdet på arbetsmarknaden. Det arbete som görs för att förhindra utslagning bland barn och unga och som bygger på förebyggande insatser och tidigt ingripande förutsätter att det i kommunerna finns multiprofessionella team som följer hur barnen och ungdomarna utvecklas.

Det har visat sig i praktiken att det just nu utbildas alltför många unga för IT- och kulturbranscherna samtidigt som det saknas nybörjarplatser för en lång rad andra sektorer. Enligt ramen är det tänkt att 2 000 fler ska få yrkesutbildning. Många experter hävdar att behovet är det dubbla eller trefaldiga. Utbildningen är det finländska samhällets bästa trumfkort i konkurrensen, och därför borde kvantiteten höjas till adekvat nivå och inriktas med hänsyn till att utbildningen ska ge jobb.

Statens produktivhetsprogram

Det är meningen att produktivhetsprogrammet ska fortsätta. Detta är inte motiverat, eftersom de anställda redan kämpar med dålig psykosocial arbetsmiljö på många statliga arbetsplatser. Enligt den ursprungliga planen skulle 17 500 statliga anställningar bort fram till 2011, men på grund av det motstånd detta mötte reducerades nedskärningen under den förra regeringens tid till 9 650 jobb. Nu är det meningen att målet i produktivhetsprogrammet ska höjas med 4 800 anställningar. Inga utredningar, undersökningar eller rapporter som skulle motivera en sådan nedskärning har presenterats till stöd för statens produktivhetsmål.

Tvärtom finns det all anledning att öka t.ex. de personella resurserna vid domstolarna för att de ur rättssäkerhetssynpunkt problematiska överlånga behandlingstiderna ska bli kortare. Finansieringen av verkställigheten av straff behöver höjas med det snaraste för att tillgodose fängelselagens krav och mer personal anställas. Tillräckligt med anslag måste också anslås för fångarnas hälsovård.

Övriga synpunkter

Finansieringen av utvecklingsbiståndet

Utrikesutskottet konstaterar i sitt utlåtande att Finlands ambition tidigare varit att öka anslagen för utvecklingsbistånd till 0,7 procent av BNI senast 2010. Med den andelen skulle vi uppfylla Förenta nationernas biståndsmål och därmed kunna räkna oss till samma kategori som de övriga nordiska länderna. Vårt mål bör fortsatt vara att uppnå FN-målet senast 2010.

Finland är en rik, industrialiserad västdemokrati och har därmed en särskild skyldighet att värna den globala välfärden. Vi och vårt land hör till den lilla minoritet lyckligt lottade som bara blir rikare och rikare dag för dag. Merparten av världens folk lever under förhållanden dit inga smulor av det ökade globala välståndet faller. Krig, hungersnöd, sjukdom, fattigdom och bristen på sötvatten är reella problem för miljarder människor runtom i världen. Just i detta ögon-

blick finns det omkring 2,5 miljarder människor som lever på mindre än två dollar om dagen, och årligen dör 10 miljoner barn i sjukdomar som kunde botas eller sättas stopp för.

Mindre fattigdom leder inte bara till bättre mänskliga rättigheter i u-länderna utan påverkar säkerheten, miljöns tillstånd och handelsmöjligheterna i hela världen.

En höjning av biståndsanslagen ses i Finland som en ekonomisk fråga; i själva verket handlar det om ett moraliskt dilemma. Vi har råd att uppfylla den av FN uppställda skyldigheten, men vi saknar vilja.

I Ryssland, strax bortom gränsen, ökar såväl hälsoproblemen som inkomstskillnaderna. Ett spirande civilt samhälle och organisationsarbete har stött på patrull under de senaste åren i vårt grannland. Hiv/aids-fallen ökar med världsrekordfart i Ryssland, där små och medelstora företag ställvis saknas helt.

I ett sådant läge måste Finland intensifiera sitt närområdessamarbete bl.a. genom direkta stöd till organisationer och företag som genom sin verksamhet bidrar till bättre sysselsättning, företagsamhet och medverkan eller som arbetar för att förhindra att nya hälsorisker uppstår i Ryssland. Finland drar nytta av ett sådant närområdessamarbete, men ramen medger enligt vår mening inte fullt ut de resurser som skulle behövas.

Användningen av tipsmedel

Vi anser att det inte är rätt att tipsmedel används för kulturella ändamål av olika slag.

Utvecklingen och finansieringen av trafikleder

Finansieringen av bastrafiklederna har redan en längre tid legat under kommunikationsministeriets och trafikledsämternas motiverade framställningar. Situationen är oroväckande eftersom finansieringsunderskottet på lång sikt hotar att skapa betydande problem visavi servicenivån och trafiksäkerheten. Dessutom ökar behovet av stora engångsinvesteringar. Bastrafikledshållningen ska nämligen trygga servicenivån och trafiksäkerheten för det existerande trafikledsnätet. Enligt Vägförvaltningens och Banförvalt-

ningscentralens bedömning ligger finansieringen av basstrafikledshållningen fortsättningsvis 20 procent under den målsatta nivån.

Finansieringsramen upptar ett stöd för kollektivtrafiken i stora städer om 17,5 miljoner euro per år från 2010 (7,5 miljoner euro 2010 och 10 miljoner euro 2011). Men vänsterförbundet anser att anslaget borde vara större och sträcka sig över hela valperioden för att det skulle kunna användas också för att justera biljettpriser.

Kultur

Problemet med den sociala tryggheten för dem som beviljats forsknings- eller konststipendier måste enligt vår mening snabbt få en lösning, men utan påtvingat företagande för dessa konst- och forskningsproffs. Den fria sektorn måste tillförsäkras avsevärt bättre villkor under ramperioden, bl.a. bör de behovsprövade statsandelarna ökas. I samband med budgetarna för 2008—2011 bör kommunernas kulturväsen återfå sina statsandelar till minst samma storlek de hade innan Vanhanens första regering skar ned dem.

Innovationsuniversitetet har helt berättigat mötts av kritik. Vi anser att projektet inte ska genomföras.

Bättre ekonomiska villkor för de studerande kräver ett större åtgärdsprogram där

- studiepenningen höjs med ca 15 procent
- bostadstillägget för studerande betalas ut året om
- studiestödet för självboende studerande på andra stadiet som inte fyllt 20 år frikopplas från föräldrarnas inkomster
- det lägsta studiestödet för hemmaboende studerande och studerande som inte fyllt 18 år höjs till samma belopp som barnbidraget, dvs. 100 euro i månaden.

För att gardera studiestödets köpkraft indexbinds stödet.

Förslag

Med stöd av det ovan sagda föreslår vi

följande uttalanden till betänkandet.

Reservationens förslag till uttalanden

1. Riksdagen förutsätter att regeringen tar fram ett fattigdomspaket bestående av

— ett förslag till ett avdrag likt kommunalbeskattnings pensionsinkomstavgift som gäller alla skattepliktiga inkomstöverföringar och förmåner,

— ett förslag till att minst 50 procent av barnbidraget och hela ensamförsörjartillägget betraktas som prioriterad inkomst vid uträkningen av utkomststödet,

— ett förslag till att grunddagpenningen och arbetsmarknadsstödet för arbetslösa höjs med minst 4 euro för att beroendet av andra stöd ska minska och att samma höjning gäller de lägsta dagpenningar som nämns i rambeslutet,

— ett förslag till att den på makens inkomster baserade behovsprövningen frångås i arbetsmarknadsstödet, och

— ett förslag att tidsgränsen för justering av bostadsbidraget för långtidsarbetslösa förlängs till sex månader och att kravet på oavbruten arbetslöshet kortas ner från nuvarande ett år till sex månader.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen med det snaraste förelägger riksdagen en proposition som undanröjer det orättvisa faktum att pensionärer beskattas strängare än löntagare i vissa inkomstkategorier.

3. Riksdagen konstaterar att det finns en lång rad diskutabla faktorer i regeringens sysselsättningspolitik, t.ex. låglönestödets snedvridande verkningar på lönestruktur och könsfördelning, den sammantaget alltför låga nivån på yrkesutbildningen och raset när det gäller de sysselsättningspolitiska investeringsanslagen, och kräver en omläggning av sysselsättningspolitiken.

4. Riksdagen godkänner inte att kommunernas statsandelsprocent sänks i enlighet med rambeslutet och förutsätter att regeringen väger in detta när den bereder sitt lagförslag för följande fyraårsperiod i samband med beredningen av budgetpropositionen för 2008. Samtidigt konstaterar riksdagen att den föreslagna ramen för statsfinanserna inte ger kommunerna en chans att klara av sitt primära uppdrag, och förutsätter att regeringen i samband med budgetpropositionerna för 2008—2011 ser till att ramen ökas för att tillgodose kommuninvånarnas behov.
5. Riksdagen förutsätter att regeringen ger upp planerna på de ojämlikhetsskapande höjningarna och indexbindningen av klientavgifterna inom social- och hälsovården.
6. Riksdagen förutsätter att regeringen ger upp planerna på att slopa nollavgiftsklassen inom dagvården.
7. Riksdagen förutsätter att det i ramen anslås adekvata anslag till höjning av hälsovårdar- och sjukskötarlönerna.
8. Riksdagen förutsätter att lagen gällande förskoleverksamhet ses över med det snaraste, att de förskolepedagogiska tjänsterna utvecklas allsidigt och med trygghet av familjedagvårdens villkor, och att ramen för småbarnspedagogik ökas i samband med budgetpropositionerna för 2008—2011 så att alla barn har tillgång till en kvalitativt högt stående småbarnspedagogik.
9. Riksdagen förutsätter att de kalkylerade besparingar som uppstår inom den grundläggande utbildningen till följd av att åldersklasserna blir mindre används för att höja kvaliteten på utbildningen bl.a genom att minska undervisningsgruppernas storlek, öka stöd- och specialundervisningen och stärka elevvården så att kommunernas egen finansieringsandel inte stiger oskäligt mycket.
10. Riksdagen förutsätter att regeringen snabbt bereder ett förslag om att inrätta och avsätta resurser för multiprofessionella team med uppdrag att förhindra utslagning och utanförskap bland unga genom att följa barns och ungas uppväxt från småbarnsår till yrkesexamen samt att ungdomsgarantin faktiskt fullföljs och dessutom utsträcks till att gälla unga med funktionsnedsättning bl.a. genom att specialskolorna får extra resurser. Riksdagen förutsätter att den grundläggande yrkesutbildningen ökas kvantitativt för att tillgodose arbetslivets behov och att det i samband med beslutet om antalet nybörjarplatser inom den grundläggande yrkesutbildningen även bestäms vad som ska göras åt problemet med överutbildning inom IT- och kulturbranscherna.
11. Riksdagen förutsätter att det fria bildningsarbetet ges en starkare status under ramperioden genom en höjning av statsandelarna och att statsandelsgrunderna för det fria bildningsarbetet inte ändras från antal undervisningstimmar till antal invånare. Samtidigt förutsätter riksdagen att spelreglerna för den kommunala finansieringen av det fria bildningsarbetet ses över i samband med statsandelsreformen och att staten fortsätter betala ut pengar för att utveckla undervisningen inom det fria bildningsarbetet när det nuvarande finansieringsbeslutet löper ut 2009.
12. Riksdagen förutsätter att statens produktivetsprogram ändras så att det inte försämrar den offentliga servicens kvalitet, tillgänglighet och genomslagskraft eller leder till ogrundade jobbnedskärningar.

13. *Riksdagen omfattar inte beslutet i rambeslutet att rucka på det tidigare tids-schemat för våra biståndsanslag. Därför förutsätter riksdagen att biståndsanslagen höjs senast 2010 till FN-målet 0,7 procent av BNI. Riksdagen konstaterar även att rambeslutet inte tar tillräcklig hänsyn till det ökande behovet av närområdessamarbete med Ryssland.*
14. *Riksdagen godkänner inte att stöden till kulturinrättningar för fastighetsutgifter lyfts ut ur budgeten och i stället finansieras med tipsmedel såsom anges i rambeslutet. Samtidigt anser riksdagen att regeringen utan dröjsmål ska lägga upp ett tidsschema enligt vilket alla lagfästa funktioner, t.ex. regionteatrarna, övergår till att finansieras i den ordinarie budgeten i stället för med tipsmedel som nu.*
15. *Riksdagen anser att anslagen till bastrafikledshållningen inte är stora nog och förutsätter att ramen justeras så att den också innehåller anslag för att bygga Ringbanan i Vanda.*
16. *Riksdagen ser det som viktigt att stödet för kollektivtrafiken i stora städer tidigareläggs till 2008 och anser det absolut nödvändigt att stödet höjs.*
17. *Riksdagen förutsätter att budgetramens innovationsuniversitet inte äventyrar de övriga universitetens ekonomiska förutsättningar. Samtidigt understryker riksdagen att vid en genomgång av högskolenätet bör universitetens resurser för grundläggande undervisning tryggas och deras möjligheter att fullfölja sitt s.k. tredje uppdrag stärkas.*
18. *Riksdagen finner det angeläget*
 - att den utlovade höjningen av studiepenningen med 15 procent börjar betalas redan från 2008,
 - att bostadstillägget för studerande betalas året om,
 - att studiestödet för självboende studerande på andra stadiet som inte fyllt 20 år frikopplas från föräldrarnas inkomster,
 - att det lägsta studiestödet för hemmaboende studerande och studerande som inte fyllt 18 år höjs till samma nivå som barnbidraget och*att studiestödet indexbinds och att detta kräver att ramen ses över.*

Helsingfors den 15 juni 2007

Mikko Kuoppa /vänst
Minna Sirnö /vänst
Matti Kauppila /vänst